

?
??
????
??????
????????
??????????
????????????
??????????????
????????????????
??????????????????
????????????????????
??????????????????????
????????????????????????
V Ý B Ě R
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!!!!!!
!!!!!!!
!!!!!!
!!!!
!!!
!

V ý b ě r č. 1

Vojtěch Steklač

Alexandr Solženicyn

Vladimír Körner

Salvador Dalí

Allen Ginsberg

Petr Kabeš

Luděk Nekuda

PAŘÍŽ JE SEN

IDOLY TRHU /část/

OČI NEBEŠKÉ PANNY

KVÍLENÍ

KŮŽE POD BUBEN

POZNÁNÍ

"Nejdřív," řekl jsem a opřel se o pult recepce lokty svého černého obarveného balonáku, dříve bleďounce modrého, "jsem to zkusil v turistické noclehárně."

"No a na." zeptala se laskavě recepční.

"A v noclehárně mě vyhodili protože tam měli turisty z Polska."

"Já jsem Kadlec," řekl muž za mými zády, "a já si budu stěžovat!"

"A pak jsem se musel trmáčet s tímhle kufrem," - a ukázal jsem recepční na svůj obrovitý hnědý kufr, "až na druhý konec města."

"Jeje, a proč jste si ho nedal hned na nádraží do úschovny?" politovala mě ta hodná paní, naklonila se přes pult a potěžkala kufr.

Jak ho nadzdvihla, objevil se na perském interhotelovém koberci šmouhatý obděl-
ník bláta.

"To nešlo," zavrtěl jsem hlavou, "mám v tom kufru práci, Víte?Dělám tu ve vašem městě sociologický průzkum."

"Já měl pokoj objednaný!" muž za mnou mě odstrčil a bouchnul pěsti hodné paní recepční před nosem."To je lumpárna, že jste si mě nezaznamenali!"

"A když jsem došel až na druhý konec města, a to prosím, celé odpoledne přšelo," řekl jsem a nohou rozetřel loužičku kolem svého deštníku, "vyhodili mě z hotelu Sport, protože tam měli plno německých zemědělců".

"A co tu prosím vás teď v listopadu dělali?" podivila se recepční.

To nevím," řekl jsem, ale v hotelu Praha měli zase bulharaké montéry."

"Já se vodsud nehnu!" křičel muž jménem Kadlec a tloukl pěstmi o stůl recepce.

"Já si tu lehnu třeba na zem!"

"My jsme interhotel," řekla výhružně hodná paní recepční, "za rohem stojí polici-
cajt, tak si dejte pozor!"

"A tak jste má poslední naděje," řekl jsem, "protože, uznejte, jako téměř vě-
decký pracovník memohu spát někde pod mostem."

"A copak děláte v našem městě za průzkum?? zeptala se účastná hodná paní recep-
ční.

"Výzkum čtenářských zájmů," řekl jsem vážně. "Je to výzkum neobyčejně důležitý,
protože probíhá současně v celé republice a jeho výsledky budou mít mimořádný
dalekosáhlý význam."

"Ano," řekla hodná paní recepční a hrozila Kadlecovi, který se rozvalil do fi-
ligránského křesílka a nchy v špinavých polobotkách položil na desku mahagono-
vého stolečku."Zavolám policajta!"

"Můžete ho zavolat, babo!"To se potom uvidí, jestli v tomhle statě má pracující
člověk právo na nocleh, nebo ne."

"Je obsazeno," řekla tvrdě recepční.

"A co ta sponsta klíčů za vámá."

"To je rezervé!" - a recepční se na mne usmála. "Já čtu hodně, zvláště mám-li
noční službu. Teď mám právě rozečtenou Řimanku od Moravii. O té nebohe italské
prostitutce, víte?"

"Kurva-štělunk!" řekl Kadlec a odplivl si přes rameno na koberec. "Já dojdu pro
toho policajta sám, ať se podívá na to vaše rezervé."

"Víte, že i s mým manželem mě seznámila láska k dobré knize? Seznámili jsme se
při jedné čtenářské besedě, na které recitoval Vítězslav Nezval. Byl ohromě
tlustý, ale recitoval tak krásně!" - hodná paní recepční se zasníla.

"Jak je krásná poesie,když kvetou hortenziel Znáte ty verše!"

"Já se nenechám vyprovokovat," prohlásil Kadlec, "ale až ale až se naseru, za-
voláte mi ředitele!"

"Nepotrpíme si na přátele, žijeme s manželem pro sebe, a zatím co se jiní opi-
její po hospodách, my si spolu u šálku čaje vyprávíme obsahy přečtených knih."

"Jenže já se nemám kde vyspat," řekl jsem vemlouvavě." "A tak, budu-li zítra po
probředlé noci pokračovat ve výzkumu, nepochybně tím utrpí jeho kvalita."

"Mám ráda pouze hodnotnou knihu a kvalitní literární pořady. Proto jsme si
s manželem koupili nové radio, které má věkává."

"Babo," řekl výhružně Kadlec, "jestli se nedomluvíme, tak si na tebe počkám,
až pudeš domů!"

Paní recepční se na mne usmála.

"Nejhezčí večery jsou ty sobotní, mám-li ovšem volno. To přijdu z práce domů, držíme se za ruce, černou hodinku e vyprávíme se s manželem ty obsahy. Minulou sobotu mi manžel vykládal a židu Sýsovi a já mu zase začala vyprávět o pohnutém csudu té italské prostitutky."

"Tak dostanu pokoj, nebo ne?" zahulákal Kadlec.

Paní recepční na mě mrkla, naklonila se přes pul a ještě jednou se usmála.

"Vezmu to na svou odpovědnost. Jeden dvoulůžkový pokoj by byl. Je sice rezervován až do desíti hodin pro nějaké Senegalce, ale božínku, Senegal je přece tak daleko a jestli nepřijeli už doteďka..."

"To je od vás milé," - a elegantně jsem jí políbil ruku.

"Třetí patro," řekla polichocně recepční a podala mi klíč na zelené gumové hrušce.

"Liftboj vás tam dovede a vezme vám kufr."

"Co? Dvoulůžkový pokoj? To se stěhuju s váma?" zaradoval se Kadlec.

"Co se dá dělat?" recepční omluvně pokrčila rameny.

"Ale ne," řekl jsem neochotně.

"Pa-pál" recepční na mě našpulila pusu do srdíčka.

Tlustý výtahář se syfilitickým nosem vzal Kadlecův a můj kufr a vecpal se před námi do výtahu. Na rukou měl špinavé bílé rukavice a neustále si jimi škrábal vyrážku na krku.

"Nemyslete si," řekl mi ve výtahu Kadlec. "Já bych z té baby pokoj taky vydyndal, jenže jsem tentokrát špatně týpnul."

"Co prosím?" zeptal jsem se.

"Ale tys na to šel šikovně. To je holt to tvý mladí a vitalita! Já už jsem na to moc starej. Mám tipnutý situace a vždycky masadím vyzkoušenou šarží."

"To je tenhle pokoj," řekl syfilitik a postavil se nám za záda. Vtisknul jsem mu do špinavé rukavice tříkorunu.

V pokoji bylo přetopeno a Kadlec otevřel okno.

"Je to pro mne taková vyšší matematika. Rovnice o dvou neznámých a na její řešení mám svou teorii. Zajímá tě to?"

"Ale ano." řekl jsem a postavil svůj kufr k posteli blíže okna.

"Tak údaje kolem ty první neznámý jsou dány kvalitou hotelu. Pajzl, střed, luxus. Druhá neznámá je psýcha baby, nebo dědka v recepci. Když tohle všechno pěkně v kebuli protřepu, volím zaručenou šarží. Tady jsem to zkusil s typem grobián, vulgární řvoun, protože jsem podcenil psýchu baby a moc dal na luxusní prostředí, tedy na řešení první neznámý."

Vybalil jsem z kufru zmečkaný pyžamo, zubní kartáček a pyžamo jsem rozložil na deku.

"Chcete tím říct, že v pajzlu by jste se choval s vybranou zdvořilostí?"

Zatímco Kadlec mi hned zpočátku začal neomaleně tykat, já se stále ještě držel vykání.

"Ano, tak nějak. Nepřímá úměra, zákonný kontrast, chapeš?"

Kadlec si čistil boty do záclon.

"Ale tys to doved moc šákovně."

"Chtěl bych ležet tady u okna."

Kadlec pokrčil rameny.

"Mně je to fuk, pro mě za mě."

U pokoje byla veliká, bíle kachličková koupelna. Napustil jsem si do umyvadla teplou vodu a sundal si košili. Když jsem si čistil zuby, otevřel Kadlec dveře.

"To už chceš jít spát?" zeptal se překvapeně.

"Tak si myslím, že kdyby přece jenom přijeli ti Senegalci a my už byli v postelích tak se nás nikdo neodváží vyhodit."

"Cha, to je vidět, že jsi ještě zajíc. To nevíš, že Senegalci, Papuánci a zahraniční delegace je ta nejtriviálnější hotelová finta?"

Já opravdu moc necestuji." přiznal jsem.

"Naproti je biograf," řekl Kadlec a odvedl mě k oknu.

Díval jsem se mu přes rameno na zelený neón kina Svět. V tom nepříjemném zeleném světle se odrážela i má nálada. Všechno se mi zdálo horší, než možná ve skutečnosti bylo.

Kadlec se na mne zašklěbil.

"Abych se ti vlastně představil. Já jsem něco jako cesták a jmenuji se Kadlec." I můj spolunoclezník se mi zdál protivnějši e neupřímějši, než možná ve skuteč-

nosti byl.

"A ty?"

"Já jsem student."

"A ten sociologický výzkum, to byla finta?"

"Ale ne," mávl jsem rukou, "dělám to doopravdy," pro prachy."

Kadlec pokýval šťastně hlavou.

"Není nic horšího, než život po hotelích, kamaráde. Plácet se v jednom kuse z místa na místo. Někdy si myslím, že je to k zešílení, a už je nejvyšší čas, abych toho nechal. Jenže..." - a Kadlec unaveně vzdychl, "ani jsem se nestačil oženit."

Nechal jsem ho u okna samotného a rozestýlal si postel.

"Hele," mlsal Kadlec, "lidi jdou z biografu, ženský!"

"No a?"

"No pojď se kouknout."

Vlezl jsem si do postele a dal si ruce pod hlavu.

"Mně to nezajímá."

Kadlec se podezřívavě otočil.

"Nejseš ty buzerant?"

"Proč?"

"Že se nechceš koukat na ženský! Mohli bychom na nějakou pěknou křiknout."

"Počkejte, jestli přijdou Senegalci."

"Poslyš," Kadlec si rozepl pásek a hodil kalhoty na koberec. "Nevadí ti, že ti tykám?"

"Ale ne"

"Chceš pustit rádio, anebo si chceš povídat?"

"Dejte mi radši pořoj."

"Na ženský se koukat nechceš, tak co vlastně chceš?"

Obrátil jsem se na bok a mlčel.

"Tak si poč povídat," zaškemral Kadlec.

"O čem?"

"Třeba vo těch ženskech."

Kadlec se znovu vyklonil z okna.

Měl jsem sám na sebe zlost, že on cizí člověk, toho tolik o mě ví. Že jsem přijel do tohoto města provádět sociologický průzkum a že to dělám pro peníze. Ne, to nebylo málo. Docela dobře to mohlo stačit na úsudek, že jsem právě tak šedivý a beznadějný případ jako on, stárnoucí cesták a hotelový štamgast. Říkal jsem takoví bláťaví chlápci a hluboce jsem jimi opovrhoval. Už dávno ztratili ponětí, že existuje ještě něco takového, jako je kariéra. Opovrhoval jsem jimi hlavně proťm jejich nevědomost o hodnotách a ideálech. Těch, které se podvědomě pokoušeli svou kluzkou řečí ničit.

"To je pohled kamaráde," řekl Kadlec a přisedl na pelest mé postele, "Tamhle jde zrovna jedna Rusálka, ale co to je proti Francouzskám."

Protože jsem sám k sobě přísný, neznám ani soucit s druhými.

"Tys byl ve Francii?" zeptal jsem se.

"No jestli, hned po válce. To mi bylo asi zrovna tolik, co tobě."

"A já byl ještě v peřince," řekl jsem sdílně.

"No," usmál se Kadlec, "byl jsem v Paříži a nezapomenu na to, kamaráde, celej život."

"Ta Francouzka..."

"Jo na tu Francouzku," řekl Kadlec. "Dělal jsem tajemníka jednomu polskému židovi, kterej jel do Francie shrábnout dědictví po troskách rodiny."

"Ty umíš francouzsky?"

"Naturellement," řekl hrdě Kadlec. "A byl jsem zrovna tak starej, jako ty, vousy mi taky rostly tady a tady a tady ne, a byl jsem ještě víc vyjukanej jak ty, protože to byla Paříž, Paříž, a ne takováhle díra!"

"Dobře," řekl jsem, "a co dál?"

Kadlec se zamyslel.

"Ale ten hotel, už ani nevím, jak se jmenoval, Zlatá kaplička, nebo tak nějak, a ve kterým jsme s tím židem bydleli, byl nachlup podobnej tomuhle. Jenže tenkrát, tenkrát jsem z toho byl na chlup vyjevenej jako ty a taky proto, že to byla Paříž..."

Kadlec znechuceně mávnul rukou.

"Nechceš si raději pustit televizi?"

"Ale ne, jen klidně povídej dál. Mne to zajímá."

"Jo ženská, co já tenkrát věděl o ženských, kamaráde."

"Zamiloval ses na první pohled?"

"Vole, jakýpak zamilování. To ten můj žid se jednou zlíl a přivlík sebou do hotelu kurvičku. Mohlo jí být tolik, co tenkrát mě. Zamknuli se spolu do pokoje a mně si poslal židák pro šampanský. Tak jsem ho přines, zaklepal, vejdu a ta kurvička mě pozvala, abych s nima chlastal. Kamaráde, v životě se mi nezdála žádná ženská tak lákavá, jako ta pařížská kurvička."

"No a co ten tvůj žid?"

"Ze začátku byl se mnou svolnej, musel jsem překladat všechny pitominky, který si pro tu kurvičku vymyslel, dělal před ní střídavě mučedníka a střídavě frajera, ale já ho blamoval, tak se mi ta kurvička líbila, místo abych překládal, vymýšlel jsem si o svém šéfovi různý podařený žertíky a ona se smála, moc se smála." Kadlec seděl na mé posteli v sepraných žlutých spodkách a v košili se strakatou kravatou, jaké se prodávají na venkovských poutích. Na kravatě, jejíž podklad byl zelený, byla namalovaná zářivá prsatá blondýnka a její nohy se ztrácely ve světle modrých vlkách moře.

"Jenže potom mě šéf vyhodil a já musel jít do svého pokoje. Posadil jsem se k oknu, koukal se na Notre Dame a hryzal si nechty. Koušek vedle mě, tak se mi to aspoň zdálo, protože jsem byl zrovna tak mladej a zelenej jako ty, byla největší šance mého života. Dělili nás jen jedny dveře a ten žid. Už jsem se málem rozhodnul, že ty dveře, které zevnitř ten žid zamknul, vyrazím, žida popadnu pod krkem a vyhodím před hotel. Že budu riskovat celou svou existencí, protože jsem byl pevně ve své pitomý palici přesvědčenější, že tahle pařížská kurvička je jako ženská největší šance mého života."

"No a?" olízl jsem si zvědavě rty, "vyrazils ty dveře?"

Kadlec se zasmál.

"Kamaráde, je docela určitě spousta takovej holek a já jich taky potom celou spoustu poznal, jenže - jenže to nebylo v té chvíli důležitý. Důležitý bylo, že sedím v tom hotelovém pokoji a jsem až k zblázněný posedlý myšlenkou, že když se s tou kurvičkou nevyspím, proseru celý život."

"No a," opakoval jsem netrpělivě, "vyrazils ty dveře?"

Kadlec se nenechal vyrušit.

"Tak teda sbírám kuráž. Hodím do sebe skleničku konaku, pětihvězdičkového martellu, a počítám knoflíky na vestě, mám-nemám-mám - a najednou, co myslíš, že se stalo?"

"To nevím," řekl jsem.

"Kamaráde, představ si, slyším, jak ta kurvička volá: Joseph! Joseph! Jmenuji se totiž Pepa."

"Takže ses okamžitě rozhodl..."

"Jo, ale žádný dveře jsem vyrážet nemusel. Odemknul je ten můj žid, stál v nich nahatej a povídá mi: pocem!"

"A tys ho popadl pod krkem a vyhodil ho před hotel..."

"V ole," usmál se Kadlec, "ta kurvička byla potřebná a se samotným šéfem se nudila a rajcovalo jí to jenom ve třech. Tak jsem se taky svlíknul..."

"Počkej," přerušil jsem Kadlce, "a co ten tvůj žid?"

"Bože, ty seš blbej, co by. Já ležel z jedny strany, můj šéf z druhý a kurvička mezi námi uprostřed."

"Ale tys říkal, že to byl tvůj nejkrásnější zážitek..."

"Taky, že byl."

"Když jste ale byli tři..."

"Kamaráde," rozesmál se upřímě Kadlec, "ty jsi opravdu jelimánek. Paříž, rozumíš, Paříž!"

Někdo zaklepal na dveře a vzal za kliku.

"Volno," řekl jsem.

Do dveří vstřčil nos syfilitik od výtahu.

"Chlapci, je mi líto, ale přijeli Senegálci."

"Ani nápad, zařval jsem, "my se voďsuď nehne!"

Kadlec vypadal pojednou unevený a starý.

"Neblbni kamaráde, radši vypadnem."

Výtahář nás i s kufry rychle vystrkal na chodbu. Na chodbě jsme potkali ty dva Senegálce. Byli černí jako uhel, s elegantními kufříky, hovořili mezi sebou hrdelní francouzštinou a doprovázela je hodná paní rocepění.

Když jsme se míjeli, Kadlec se uklonil a já si odplivl na koberec.

"Ty krávo pitomá!" zakřičel jsem hlasitě.

Syfilitik do mě strčil.

"Za rohem máme policajta. Dejte si mládenci, pozor, ať vás k němu nedoprovodím."

Kadlec mi stiskl paži.

"Buď radši zticha!"

Ušklíbl jsem se. Ne tohle není Paříž.

Stáli jsme před vchodem do hotelu a drobně přšelo.

"Roztáhni deštník", řekl Kadlec.

Podívali jsme se na hodinky. Bylo půl desáté.

"Co teď", řekl jsem.

Kadlec mě vedl za roh hotelu.

Stál tam opravdu strážník.

"Potřebovali bychom tady ve městě sehnat nějaký nocleh. Nevíte, prosím pěkně, o něčem?"

Policajt si nás podezíravě prohlédl. Pak mávl rukou.

"Jestli chcete prádít, tak jděte na autobusový nádraží, za pár minut jede autobus do Lukova."

"Do Lukova?"

"Jo to je vesnice kousek za městem," řekl policajt. "Je tam hospoda a něco jako hotel. Vždycky tam spějí lidi, co neseženou ve městě nocleh."

"Lukov," řekl Kadlec, "tak děkujeme mockrát. Pojedeme do Lukova."

Policajt se nám ztratil v šeru a dešti. Šli jsme s Kadlecem zavěšení pod jedním deštníkem.

Nádraží bylo kousek od interhotelu.

Na malém nástupišti stál jeden autobus. Byl úplně prázdný, vrčel zapnutý motor.

"Jedete do Lukova?"

Šofér drímající na volantě, na nás ospale zamžoural.

"Jo jedu."

Po celou dobu jízdy jsme mlčeli.

Díval jsem se z okna. Zastavili jsme na návsi u pumpy. Uved vedle byla hospoda.

"Takže ti Senegalci nebyly žádná finta," otočil jsem se posměšně ke Kadlecovi a sklápěl deštník. "Ty tvé zkušenosti jsou nějak pochybné, asi proto, že tohle není žádná Paříž."

Kadlec se na mně smutně podíval a otevřel dveře do hospody. Ve výčepu seděli tři lesáci a hráli karty. Ostatní stoly byly prázdné. Za výčepem stál hostinský v turecké čepičce a krájel salám.

"Co chcete, budeme zavírat!"

Dostal jsem zlomyslný nápad.

"Promiňte pane hostinský, tenhle pán je Francouz a stala se nám na cestě auto-nehoda. Mohli bychom tu přespat?"

Hostinský se na ošuntělého Kadlece nedůvěřivě podíval.

"Je to obchodník," přistoupil jsem k výčepu a důvěrně ztišil hlas. "Francouzský žid, já mu dělám tlumočnicka."

Měl jsem zlomyslnou radost, protože jsem předpokládal, že se Kadlec neodváží protestovat.

Hostinský chápavě přikývl a úslužně se předklonil.

"Máme sice všechno obsazený, ale když je to tak, dva pokoje by se našly.

Jsou sice rezervovaný pro nějaký černochoy ze Senegalu, ale oni už asi nepřijdou. Budete si taky přát večeřet?"

Dveře, vedoucí z výčepu do zadní místnosti se pootevřely a do lokálu nakoukla baculatá holka.

"Hele, Jeničko," pochlubil se hostinský, "máme tu Francouze."

Janička vypískla a honem se schovala.

"To je dcera," řekl pyšně hostinský.

"C'est la fille," přeložil jsem Kadlecovi.

"Ah," řekl Kadlec.

Hostinec, bylo obyčejné, jednopatrové, venkovské stavení. Dřevěné schody pod námi vrzaly.

"Tyhle pokoje mají spojovací dveře," kdyby vás ten Francouz třeba volal,"

"Výborně," řekl jsem, "tu večeří, kdybyste nám mohl přinést sem nahoru."

"No jo," řekl nejistě hostinský a zašilhal po Kadlecovi. "Když já mám jen buřty s cibulí. To víte, je už pozdě."

"To nevadí," řekl jsem velkodušně, "a co k pití?"

Hostinský se rázzářil.

"Mám sovětský šampaňský."

"No, to je skvělé," přineste nám k těm buřtům dvě láhve."

Hostinský odešel a já čekal, že Kadlec vybuchne. Ale Kadlec si mne vůbec nevídal a tiše rozestýlal postel.

Pokrčil jsem rameny, odemkl spojovací dveře a vešel do svého pokoje.

Byl to pokoj pajzlu té nejhorší kategorie. Rozvrzaná kovová postel, ztuchlostinou páchnoucí povlaky, stolek o třech nohách, ta čtvrtá bezmocně trčela nad podlahou, židle a otráskaný lavor u dveří.

Vrátil jsem se do Kadlecova pokoje, když se ozvalo jemné zatukání.

"Entrez!" řekl Kadlec a smutně se na mne usmál.

Ve dveřích se objevila Janička, hostinského buclatá dcera v šatech, ve kterých zřejmě chodila v neděli do kostela. Byly upnuté až ke krku, příliš těsné na její buclaté tělo a lemované volánky.

V ruce držela plechový podnos, na něm dva talířky s buřty a cibulí a dvě láhve šampaňského.

"Merci beaucoup," řekl Kadlec.

"Co povídá?" zakroutila se stydlivě hostinského tlustá dcera v bocích a prosebně se na mne podívala.

"Říká, jestli by jste nechtěla povečeřet s námi."

"Ježíši!" vykřikla Janička, "to nejde! To by mi tatínek dal!"

"Ah, merveilleux!" zvolal Kadlec a pustil se do buřtů.

"Co říká?" drcla do mne loktem Janička.

"Že je to škoda."

"Au revoir!" zamával jí Kadlec.

Janička zapištěla a přibouchla za sebou dveře.

"Nezlob se, to byla legrace."

Najeďnou mi bylo kadlece líto. Vypadal starý a nemocný a cpal se buřty s cibulí.

"Já to zaplatím," řekl jsem.

"Mais non!" zvolal Kadlec, "jsi hnusný a drzý spratek, abys věděl!"

Urazil jsem se a přestal si Kadlece všimát.

Žrali jsme buřty s cibulí, lámali k nim kousky hořkého tvrdého chleba a posupně mlčeli.

"Otevřeme to šampaňské?"

Kadlec posupně zachrčel, vytáhl z kapsy složený bílý kapesník, omotal jej kolem hrdla zaprášené láhve. Potom odmotal drátěný košíček a začal opatrně vysunovat zátku. Přistrčil jsem k němu hořčičné sklínky, které nám hostinský poslal rovněž na podnose, ale namísto výbuchu ozvalo se téměř neslyšitelné plcnk. Kadlec položil zátku na stolek a šampaňské zabublalo v hořčičných sklínkách jako sodovka.

"A votre santé!" zvolal Kadlec.

Ušklíbl jsem se a tukl o vršek jeho skleničky.

Někdo zaškrabal na dveře.

"Můžu dál?"

Podíval jsem se na kadlece. Pokrčil rameny.

Otevřel jsem dveře.

To jsem já"

Do pokoje vstoupila v černých lakovaných lodičkách a v černých křížových punčochách Janička.

"Táta už spí."

"No to je výborné. To se musíte napít s námi!" mrkl jsem na kadlece. "N'est-ce pas?"

Cui", přikývl Kadlec.

"Ale to si budu muset dojít pro skleničku," zachyťotala se Janička.

Kadlec se naklonil k mému uchu.

"Co budeme dělat?"

"Co říká?" Janička se svezla na židli a koplá mě pod stolem.

"Říká, že u nich je zvykem pít přímo z láhve šampaňské."

Janička vyvalila oči.

"Cpravdu?"

"Vraiment."

Kadlec plaše přisvědčil.

"Ale pořádně, ne jen tak si cucnout," řekl jsem.

Janička uchopila lahev do obou rukou a zaklonila hlavu.

Zakuckala se a do očí jí vrhly slzy.

"Já na to moc nejsem zvyklá."

"Neměli bychom ji radši poslat pryč?" pošeptal mi Kadlec.

"Co říká?"

"Říká, že čím víc se toho u nich mladá dívka naučí a čím více ví, tím je krásnější."

Janička se znovu pořádně napila.

Kadlec šel k oknu a otevřel ho.

"Řekněte mu, že je mi osmnáct."

Když se hostinského tlustá dcera smála, ukazovala zdravé silné zuby.

Kadlec se opíral o rám okna a rozepnul si límeček u košile.

Šel jsem za ním.

"Tak co?"

"Jestli je ten hostinský s dcerou domluvenej, tak nás udá na bezpečnosti. To je starej trik a jeden z nás si jí potom bude nuset vzít."

"Otočil jsem se."

Janička seděla na židli s vystrčeným břichem a srkala šampaňský.

"Starej trik?" usmál jsem se, kolik těch triků znáš? Tohle není Paříž!"

"Co jsem ti udělal?"

"jsi lhář, jsa prolhaná ničemná držka, která neumí nic jiného, než mlátit hubou!"

"Co blázníš," Kadlec se ode mně vyděšeně odtáhl. "Co tě to bere?"

"Já ti dám Paříž!" řekl jsem výhružně.

"Já vás slyším," zahrozila Janička. "Co si to vy tam dva špitáte?"

"Vrátil jsem se ke stolu."

"Janička pila rychle."

"Francouzovi bylo horko," řekl jsem. "Nevadí vám otevřené okno?"

Zavrtěla hlavou.

"Mně je taky strašný horko!" ~~navrhl~~

"Snaž abyste si rozepla šaty," navrhl jsem.

"Jo vy jste dobřej!"

Honem se znovu a pořádně napila.

"A co jste vy?"

"Já? Já jsem student."

"A co studujete?"

"Sociologii a francouzštinu."

"Aha," škytla baculatá dcera hostinského. "Já bych se hrozně ráda podívala do světa!"

"Já taky," řekl jsem tiše, "do Paříže. Už dávno si přeju podívat se do Paříže."

Jsou tam široký bulváry, malý hospůdky, ve kterých se pije calvados, Notre Dame, krásný ženský..."

"Co to kecáte." podívala se Janička.

"Jenže já se tam nikdy nepodívám!" řekl jsem zuřivě a bylo mi do breku. "Nikdy!"

Šampaňské mi začalo stoupat do hlavy a nenáviděl jsem Kadlece.

"Buvez, monsieur Francouz, pijte!"

Kadlec vzal z mé ruky opatrně skleničku a rychle ji dopil.

Janička si rozepla šaty až k pupku.

"Co říká?" zatahala mě za ruku.

Kadlec nic neříkal a pil.

"Říká, že ženy v Paříži dávají mužům kteří se jim líbí, najevo svou přízeň tím že se před nimi vysvléknou do naha."

Janička se opile zasmála, vstala a zavravorala. Opřela se jednou rukou o Kadlecovo rameno a druhou si stáhla šaty přes hlavu.

"Ah, Jeannette! zablekotal Kadlec.

"Co říká?"

"Ženot, to říkají Francouzi místo Janička."

Podal jsem jí lahev.

Kadlec jí štípnul do macatého stehna a začal jí vyhrnovat kombiné. Janička se nebránila a pila.

"Co říká?"

"Říká, byste nám ukázala kozy a tancovala!" zvolal jsem zuřivě.

Janička odstrčila Kadlecovu ruku, stáhla si v podpaží propocené kombiné, a Janička se rozepala podprsenku.

"To je přeci...!" řekl Kadlec a uchopil ji za prs.

"Co říká?"

"Abyste tancovala," opakoval jsem hluše.

Tlustá dcera hostinského stála tu v černých lodičkách, křížových punčochách, černých podvazcích a růžových kalhotkách. Začala mávat rukama. Tlusté maso se rozhoupalo v rytmu jejich nemotrných medvědích pchybů a na těle jí zůstávaly rudé fleky od Kadlecových štípanců.

"Já ti dám Paříž!" zařval jsem a praštil Kadlece do nosu.

Kadlec kousl zmitající se Janičku do zadku.

Janička zavravorala a nastavila mi nohu. Když jsem padal, strhl jsem sebou Kadlece a Kadlec, který se jako klíště držel Janičky, povalil hostinského tlustou dceru pod sebe. Začali jsme se na podlaze zuřivě bít, kousat a škrábat. Kadlec dorval poslední zbytky Janiččina prádla. Měl od mé pěsti bouli na čele a mě tekla krev z nosu.

"Chichí!" zasmála se Janička. "Svlikněte se taky."

Bitka ustala. Svlikli jsme se. Z jedné strany hostinského dcery ležel Kadlec a z druhé já.

Fokaždé, když se naše ruce na jejím těle střetly, zavrčeli jsme na sebe jako psi.

Janička přivírala oči, kroutila se a vzdychala.

Kadlec pojednou vstal a držel se za žaludek.

"Vleč na ní první, jestli chceš."

"Co říká?"

"Že je mu zle od žaludku."

Sklonil jsem se nad Janičku!

"Já bych taky chtěla vidět Paříž," řekla Janička, zavřela oči a roztáhla nohy.

"Chachá!" řekl jsem a vlezl na ní.

Když jsem vstal, šel jsem za Kadlecem. Stál u okna a polykal nějaké prášky.

"Je ti opravdu zle?"

Zavrtěl hlavou.

"Už je to dobrý."

Napráhl ruku do tmy za oknem, říhl a otočil se. Šel na opuštěnou Janičku.

Díval jsem se směrem, který mi ukázala Kadlecova ruka.

Tam někde daleko byla Paříž, strašně daleko od téhle díry, která se jmenovala Lukov.

IDOLY TRHU

V jednom krátkém otevřeném stromořadí zahlédl Oleg Šulubina, jak se vyhřívána slunci. Seděl na prabídné uzoučké lavičce bez opěradla seděl na hýždích, mezi keleny svíral napjaté ruce zaklesnuté v prstech. A jak tu seděl s hlavou skloněnou na osamělé lavičce, vypadal v ostrém světle a stínu jako socha ztracence.

Oleg by si byl docela rád k Šulubinovi přisedl: vlastně si ještě ani jednou neudělal čas, aby s ním ztratil kus poctivé řeči, ačkoli o to stál, ačkoliv z lágru věděl, že ti, co nejmín mluví, mají zrovna co povídat. A pak se ho taky Šulubin na pokoji zastal a Oleg si to dobře pamatoval a připsal mu to k dobru.

Přesto se nakonec rozhodl, že půjde dál, protože taky z lágru věděl a uznával, že každý člověk má právo na samotu. A o tu nechtěl Šulubina připravit.

Šel kolem, ale šel pomalá, holinkami rozhrnoval drobný štěrk a nevypadal, že by se chtěl zastavit. Šulubin však zahlédl holinky a vyjel po nich pohledem nahoru. Byl to netečný pohled, který by jakoby netečně konstatoval - já vím, my ležíme na jednom pokoji. A teprve když Oleg udělal další dva kroky, Šulubin polotázavě navrhl:

"Nesednete si?"

Ani on neměl na nohou obyčejné nemocniční trepky, ale vysoké papuče, ve kterých si mohl dovolit tyhle procházky a posedávání venku. A taky byl bez čepice - na hlavě měl tu a tam chomáček šedých vlasů.

Oleg se vrátil, usedl, jakoby mu bylo docela jedno, půjde-li dál, nebo sedne-li si ostatně sedět je přeci jenom lepší.

Mohl začít z kteréhokoliv konce a položit Šulubinovi hned klíčovou otázku a podle odpovědi by měl hned určitě jasno. Ale místo toho se jen zeptal:

"Tak co, Alexeji Filipiči, pozitří, vidíte?"

Zbytečná otázka, věděl stejně jako všichni na pokoji, že Šulubin má jít pozitří na operaci. Ale šlo především o toho "Alexeje Filipiče", ale protože tak nemluvného Šulubina ještě na pokoji nikdo neoslovil. A navíc to bylo řečeno tónem, jímž spolu mluví staří veteráni.

"Naposled se ohrát na sluníčku," odpověděl Šulubin.

"Ale kderak naposledy!" odporoval Kostoglotov.

Jak tak ze strany po Šulubinovi mrkl, napadlo mu však, že je to možné přeci jenom naposled. Šulubinovi ubývalo sil, skoro nejedl, ačkoliv měl chuť; držel se zpátky, aby si ušetřil bolesti. Kostoglotov už znal Šulubinovu diagnózu, a teď se jen zeptal:

"Tak jste se rozhod? Budou vám to vyvádět na bok, vidíte?"

Šulubin stáhl rty, jako když chce mlasknout, a znovu přikývl. Chvilí mlčeli.

"Vidíte, je tolik druhů rakoviny", pravil Šulubin s pohledem upřeným před sebe, "a já musím mít ten nejhorší. Teď nebudu mít ani s kým promluvit, ani se s kým poradit."

"Nic si z toho nedělejte, já jsem na tom zrovna tak."

"Ba ne já to mám horší, určitě. U mě je to všechno tak strašně ponižující, nechutné. Jestli vůbec zůstanu živ - a to je velká otázka - bude každému nepříjemné, vedle mne stát natož si vedle mne sednout jako vy teď. Každý se bude ode mne držet na dva kroky. A když už se vedle mne někdo postaví, budu zase pořád myslet na to, jak mu asi je, že mne asi v duchu proklíná. Takže už si s lidmi vlastně nepořádu."

Kostoglotov se zamyslel - tichounce si při tom pohvizdoval či spíše jen tak roztržitě protahoval vzduch mezi zuby.

"Ono je to vůbec těžké určit, kdo je na tom hůř. Asi těžší, než odhadnout kdo je úspěšnější. Vlastní bídu člověk jaksi víc cítí. Já bych například o sobě moh tvrdit, že jsem prožil tak mizerný život jako málokdo. Ale jak můžu vědět, že vy jste to neměl ještě horší? Jak to můžu tvr-

dit, když to nevím?"

"Taky to netvrďte, protože by jste se splet." A Šulubin otočil hlavu a zblízka se podíval na Olega nápadně výraznými, kulatými očima s krvavými skvrnkami v bělmu. "Nejtěžší život nemívají ti, kteří umírají na moři, nebo se kopou v zemi a hledají vodu v poušti. Nejtěžší život mívá ten, kdo se každý den uhodí hlavou o veřej, když vychází z domu, protože je nízká... Jestli jsem dobře rozuměl, byl jste nejdřív na frontě a pak v lágru, ne?"

"Navíc jsem se nedostal na vysokou školu, důstojníkem mně stejně neudělali, a teď sedím navěky ve vyhnanství." Oleg to všechno vypočítával zamýšleně, bez roztrpčení. "No a pak, mám taky rakovinu."

"Copak o to, v tom jsme si kvit. A pokud jde o to ostatní, mladíku.."

"Jděte, prosím vás, jakýpak mladík. Tahle hlava už něco viděla a kůži už mám taky pěkně zvalchovanou."

"A pokud jde o to ostatní, řeknu vám jedno: vy jste aspoň nemusel tolik lhát, rozumíte? A hrbit hřbet - toho si važte! Vás zavírali a nás honili na schůze přiklepnout jim to. Vas popravovali a nás nutili ve stoje tleskat, když se vyhlášovali tresty smrti. Ale co tleskat, nutili nás žádat abyste byli popraveni. Pamatujete si jak se v novinách psalo: Sovětský lidse zvedl jako jeden muž, když se dozvěděl o bezpříkladně padlých zločinech... Jako jeden muž, dovedete si to představit? My jsme přece každý jiný, a najednou vstaneme jako jeden muž! A když se plácalo, to se musely zvedat ruce pěkně nahoru, aby to viděli všichni okolo, i ti v předsednictvu. To víte, komupak senechtělo žít. A ten, kdo se vás zastal, kdo měl nějaké námitky - kdepak je tomu dnes konec! Znal jsem jednoho, jmenoval se Olěckij Dima, ten se jednou zdržel hlasování, ne že by byl proti, jen se zdržel, když se hlasovalo pro zastřelení členů Průmyslové strany. Ať to vysvětlí! křičeli na něj - Ať nám to vysvětlí - vstal, jazyk přilepený na patro, a řekl - Myslím, že ve dvacátém roce revoluce bychom měli najít jiné prostředky, jak jim to překazit... - Vida ho, lumpal! Ještě bude při nich. Agent je to! A druhý den již měl předvolání na GPU. Dostal doživotí."

Šulubin udělal zase ten svůj strašný spirálový pohyb krkem a hlavou. Seděl na lavičce zařízené do hýždí a vypadal jako velká slepice, která se ne a ne usadit na hřadě. Kostoglotov se snažil nedat se jeho řečmi uchláholit:

"Víte Alexeji Fylipyči, to záleží na tom, jakou kartu si vytáhnete. Vy na našem místě by jste byli stejní mučedníci, a my na vašem stejní kejvalové. Jenomže ti, co trpěli a žrali se uvnitř, ti věděli oč jde, jako třeba vy. Ti to pochopili brzo. Kdežti ti, co tomu věřili, tām bylo lehkoo. Mají sice na rukou krev, ale jako kdyby jí neměli, ptooze nevědomost hříchu nečiní!"

Šulubin sjel šikmým pohrdavým pohledem po Olegovi:

"A kdo myslíte, že tomu věří?"

"Třeba já. Až do finské války."

"Kolik jich bylo, těch, co věřili a ničemu nerozuměli? Kluky jako játe byl vy, ty nemůžu počítat. Ale nikdy vám neuznám, že všichni ti prachobyčejní lidé byli z ničehi nic padlí na rozum. To tedy ne. Byli doby, kdy si pán mohl kázat mužikům, jak chtěl a mužici se jen tiše šklebili do vousů - pán to dobře viděl a správce po nich shlížel až běda. Pak se museli jít poklonit a šli všichni jako jeden muž. Ale to přece neznamená, že pánovi věřili! Co by to museli být za lidi aby mu věřili?" Šulubin se začal čím dál tím víc rozčilovat. Jeho tvář byla z těch, které se mění, posouvají, znetvořují při sylném hnutí mysli, jediný rys v ní nezůstal klidný. "Najednou byly ze všech profesorů ze všech inženýrů záškodníci, a lidi tomu budou věřit? Nejlepší velitelé z občanské války jsou přes noc američtá a japonští špioni, a lidi tomu mají věřit? Nebo tomu že celá Leninova garda jsou zavilí renegáti a všichni jeho nejlepší přátelé a známí jsou nepřátelé lidu? Pak zas miliony ruských vojáků zradí vlast - tomu se dá taky věřit? A že vybíejí celé národy, od starých lidí až po nemluvňata - a lidi budou pořád věřit? Kdo myslíte, že jsou ti lidi - hlupáci? Copak se může celý národ skládat jen z hlupáků? Lidi jsou chytrí, jenomže se jim chce žít. A u velkých národů platí zákon: všechno přežít a všechno přežít. Až se nad hrobem každého z nás

zeptají dějiny, co jsme byli zač, pak nezbyde než vybrat si podle Puškina:

"Jak hnusný je náš věk!..."

A ve všech jeho pohromách je člověk tyran, zrádce, nebo vězeň!"

Oleg se zachvěl. Neznal ty verše, jen cítil, že se z nich dere ona nezvratná jistota, kdy autor a pravda jedno jsou.

Ale Šulubin mu pohrozil ukazovákem.

"Vidíte, že o hlupákově není ve věších ani zmínka. A Puškin přece věděl, že hlupáci na světě jsou. Ba ne, máme na vybranou jen tyto tři možnosti. Že jsem neseděl, to vím, že jsem nebyl tyran, to vím taky, takže..." Šulubin se usmál a rozkašlal se, "takže..."

A v záchvatu kašle se pohyboval dopředu dozadu.

"Tak co, pořád si ještě myslíte, že tenhle život byl lehčí než váš. Celý život se bát?"

I Kostoglotov seděl, prepadlý, na úzké lavičce jako chocholáč na větvi. Šikmo před ním se na zemi ostře rýsovaly jejich černé stíny.

"Ba ne, Alexeji Filippoviči, vidíte to příliš zjednodušeně. A soudíte moc přísně. Podle mne jsou zrádci ti, kteří psali udání a vystupovali jako svědci. I těch jsou miliony. Na dva, řekněme na tři zavřené, jeden práškač, ne? A máte jich hned pár miliónů. Ale počítat hned kdekoho mezi zrádce, to se mi zdá trochu moc. Však on to Puškin taky přehnal. Když se stromy za bouřky lámou a tráva se jen ohýbá, nebudeme přeci říkat, že tráva zradila stromy. Každý máme jen jeden život. Sám jste říkal, že přežít je záko národa."

Šulubin stáhl tvář, sraštil jí tak, že ústa mu v ní napolo zmizela a oči se docela ztratily. Měl velké kulaté oči, a teď jako by tu nebyly, zůstala po nich jen slepá svraskalá kůže. A pak zase tvář roztáhl. Objevila se v ní znovu tabáková duhovka, lemovaná zčervenalým bělmem, ale oči teď hleděly jako omyté:

"Když myslíte, je to tedy zušlechtěná stádnost. Strach zůstat sám, mimo kolektiv. Nic nového pod sluncem. Francos Bacon přišel už v šestnáctém století s učením o idolech. Říkal, že lidé nechtějí žít jen podle čisté zkušenosti, že je jim lehčeji, když si jí zaneřádí předsudky. A právě tyto předsudky jsou ty idoly neboli iluze. Idoly rodu, jak jim Bacon říkal, idoly jeskyně..."

Při těchto slovech se Olegovi vybavila skutečná jeskyně s ohništěm uprostřed, plná kouře, divoši si na ohni pečou maso, a kdesi vzadu stojí modravý bůžek.

"Idoly divadla, to jsou názory nějakých autorit, kterých se člověk rád dovolává při výkladu a patří na náměstí před divadlem, uprostřed parčíku."

"A co jsou to ty idoly divadla?"

"Idoly divadla, to jsou názory nějakých autorit, kterých se člověk rád dovolává při výkladu toho, co sám nezažil."

"Jé a jak často!"

"Někdy to dokonce sám zažil, jenže slepá víra je pohodlnější."

"Takové taky znám."

"Idoly divadla znamenají mimo to i nepřiměřený souhlas s vědeckými argumenty. Zkrátka a dobře, jsou to dobrovolně přijímané bludy druhých."

"Výborně!" Olegovi se to ohromě líbilo. "Dobrovolně přijímané bludy jiných! To je ono!"

"A nakonec idoly trhu."

To si dovedl představit ze všeho nejnáz: jarmark, kde se tlačí a hemží plno lidí, a nad tím vším se tyčí alabastrový bůžek.

"Idoly trhu jsou bludy, které vznikají ze vzájemného soužití a svazků mezi lidmi. Omyly, které člověka spoutávají proto, že se zavedlo užívání určitých formulí, které znásilňují rozum. Třeba: nepřítel lidu, zrádce, cozí element - a všichni se od něho odtáhnou."

Každý svůj výkřik Šulubin nervozně zdůrazňoval, zvedal jednu, nebo druhou ruku - a zase to vypadalo, jako když se pokouší vzlétnout pták, kterému někdo přistříhl křídla.

Do zad jim začalo pražit nezvykle horké slunce. Holé větve dosud nedávaly stín - sotva na nich vyrážela jarní zelen. Obloha mezi bílými chumáči plujících obláčků byla stále ještě modrá, ještě jí nerozpálilo jižní slunce.

Šulubin však ještě nic nevěděl, nebo nevnímal, a jen trásl prstem nad hlavou.

"A nade všemi idoly visí z nebe mračna strachu. Znáte to přece, jak se někdy navečer z čista jasna objeví nízko na nebi černošedé mraky, najednou se setmí,

zamračí se na celý svět a člověk honem zatouží schovat se do poctivého domu mít střechu nad hlavou a sedět u ohně mezi svými. Žil jsem pětadvacet let pod takovým nebem a dnes jsem tady jen díky tomu, že jsem celý ten čas hrbil hřbet a mlčel. Pětadvacet let jsem mlčel, možná osmadvacet, však si to spočítejte. Jednou kvůli ženě, potom kvůli dětem, pak zas abych si zachránil své říšné tělo. Žena mi zemřela, mé tělo je dnes plné svinstva a díru mi budou dělat na boku. A z dětí mi vyrostli tak hrubí necitliví lidé, že to do smrti nepochopím. Teď mi dcera začala z ničeho nic psát, už mi napsala třetí dopis, ale sem ne, domů, třetí dopis za poslední dva roky, a jestlipak víte proč? Protože jí stranická organizace uložila normalizovat vztahy s otcem, chápete? A od syna nežádali ani to.."

Šulubin rozježený, huňaté obočí nasupené, se otočil k Olegovi - ach vždyť je to vlastně bláznivý mlynář z Rusalky!

"Já nejsem mlynář, já jsem havran..."

"Vždyť já už vlastně ani nevím, jestli jsem měl děti. Třeba jsem je ani neměl, třeba se mi to jen zdálo. Prosim vás, copak je člověk jen kus dřeva? Tomu to může být jedno, jestli leží samo, nebo na hromadě s jinými kusy dřeva. A já řiju tak, že kdyby mě klepla mrtvice a já padl na zem a umřel, budu tam ležet tolik dní, než mně sousědi najdou. A představte si, slyšíte," sevřel Olegovi rameno, jakoby se bál, že ho snad neuslyší, "já mám pořád ještě strach, já se pořád ještě dávám pozor! To co jsem se bál říci na pokoji, to bych v Kokandě nikdy nevypustil z úst. A v práci už teprve ne.. A to, co vám říkám teď, říkám jedině proto, že už jsem jednou nohou na operačním stole. Být s námi někdo třetí, to bych s vámi takhle nemluvil. Aspoň vidíte, kam až mě takhle dostali. A to mám vysokou zemědělskou, vysokou politickou, přednášel jsem na vysoké škole - to všechno ještě v Moskvě. No a pak to začalo. Ze zemědělství vyletěl nejdříve Muralov a pak začali vyhazovat profesory po desítkách. Řeklo se: musíte přiznat chyby. Přiznal jsem je. Řeklo se: musíte se distancovat - já jsem se distancoval. Určité procento lidí se přeci jen udrželo a já jsem byl mezi nimi. Dal jsem se na čistou biologii, našel jsem si tiché místo, ale pak začala čistka i tam, a jaká! Vymetli katedry všech biologických fakult. Co mi zbývalo? Jedině nechat přednášek. Dobrá, nechal jsem jich. Šel jsem dělat asistenta, souhlasil jsem se vším."

Takový nemluva, na pokoji ani slova, a jak se rozpovídal! A že mu to jde, jako by ani nic jiného nedělal, než řečnil.

"Vyřazovaly se učebnice velkých vědců, měnily se osnovy - budiž, souhlasím, budeme se učit podle nových. Navrhli nám přepracovat anatomii, mikrobiologii, a nervové choroby podle učení nevzdělaného agronoma a podle sadařské praxe. Bravo, já se to taky myslím, jsem pro! Ba ne, musíte nám ještě uvolnit asistent-
ské místo - prosím, nemám namítky, budu dělat metodika. Ne, taková oběť, to nejde, metodikem taky být nemůžete - jak myslíte, prosím, budu dělat knihovníka. Knihovníka v Kokandě. Kolikrát jsem ustoupil! Za to jsem živ a moje děti vystudovaly. Pak začali knihovníkům doručovat různé seznamy s příkazem: odstranit knihy ao pavědě genetiky. Odstranit všechny knihy těch a těch osob. Na to si máme taky zvyknout? Ale copak jsem před pětadvaceti lety z katedry sám neprohlašoval, že teorie relativity je kontrarevoluční tmářství? A tak jsem udělal seznam, dal jsem ho podepsat nejprve předsedovi organizace, potom kádrovákovi, a už to jelo, šup s tím do kamen! Genetika, levá estetika, etika, kybernetika, aritmetika!"

A ještě se tomu směje, šílený havran!

"Nač pálit knihy na ulicích, zbytečně to dramatizovat. My to vyřídíme pěkně v koutečku, šoupneme to do kamen a ještě si při tom ohřejeme. Tak vidíte, kam až mě dostali, až k těm kamům. Ale za to jsem udržel rodinku. A moje dcera je dnes redaktorkou okresních novin a píše lyrické veršičky:

Ne, já ustupovat nebudu,

o odpůštění neprosím.

Když se rvát, tedy se rvát!

A otec? S tím dveře vyrazím!"

Nemocniční župan na něm visel jako ochablá křídla.

"Jo, jo," co jiného na to mohl Kostoglotov říct. "Vidím, jste to neměli lehčí."

"To bych řekl, že ne." Šulubin se trochu vydýchal, usadil se a pokračoval

klidnějším hlasem: "Vysvětlíte mi prosím vas, co je tohle za záhadu, tyhle střídavé vlny v dějinách. Stejný národ a netrvá ani deset let a vyhasne v něm veškerá společenská energie: to, co jindy vyvolává odvahu, dostane najednou opečné znaménko, a vede to k zbabělosti. Podívejte se, já jsem bolševik od sedmnáctého roku. V Tambově jsem rozháněl esersko-menševickou dumu, a to jsme neměli nic než dva prsty na pískání. Bojoval jsem v občanské válce, a tam se taky nikdo neohlížel, jestli si zachrání život. Byli jsme dokonce šťastní, že ho můžeme položit za světovcu revoluci. Co se to s námi stalo? Jak jsme mohli tak podlehnout. A čemu víc - strachu, nebo idolům trhu a idolům divadla? Prosím, dejme tomu, že jsem nula, bezvýznamný človíček. Ale co Naděžda Konstantinovna Krupská? Copak ta to nechápala, ta to nevěděla? Co to pro nás mohlo znamenat, kdyby byla jedinkrát promluvila, i kdyby jí to stalo život. A možná že bychom se všichni změnili, všichni se změnili a dál by to nešlo. A co Ordžonikidze? Takový člověk! Na toho neplatila ani šlisserburská pevnost, ani nucené práce - co ho tolik drželo, že ani jednou jedinkrát nepromluvil nahlas proti Stalinovi? Ale oni raději záhadně zemřeli, nebo si vzali život - ale je to odvaha, to mi vysvětlíte?"

"Já vám Alexeji Filippoviči? Jakpak já vám mohu něco vysvětlit? Já čekám, že to vysvětlíte vy mě?"

Šulubin si vzlychl a pokusil se změnit polohu na lavičce. Ale bolelo to tak i tak.

"Víte co mě teď zajímá? Vy jste se narodil až po revoluci, víďte? A léta jste seděl. Pověste mi - přestal jste věřit v socialismus nebo no?"

Kontorletov se neurčitě zasmál.

"Novím. Někdy to bylo tak mizerné, že bych byl ze vzteku pro cokoliv."

Šulubin uvolnil jednu ruku, kterou se přidržoval lavičky, byla to slabá ruka nemocného člověka, a ochabně ji položil Olegovi na rameno.

"Mladý muži, to by byla veliká chyba! Já vím, že jste hodně zkusil, ale z těch zlých let nesmíte vyvozovat, že všim je vinon socialismus. Totiž, můžete si myslet, co chcete, ale kapitalismus už je stejně dějinami odsouzen k zániku."

"Tam u nás, tam se zase říkalo, že na soukromém podnikání přece jenom něco je. Že se jaksi líp žije - vždycky je všechno k máni a člověk ví, kde co dostane."

"Poslyšte, ale takhle uvažuje maloměšťák! Soukromé podnikání je pružné, to je pravda, ale nesmí se to přehánět. Pusťte to trochu z ruky a uvidíte, jak vám z lidí začnou růst nenažranci, chamtivci, kteří nevědí, co chtějí. Kapitalismus byl eticky odsouzen dřív než ekonomicky. Mnohem dřív."

"Jenomže to máte tak," Oleg pokrčil čelo, "chamtivce a nenažrance, ty znám i od nás. A nejsou to žádní registrovaní živnostníci. Vezměte si třeba Jemeljana-Sašika."

"Správně!" Šulubinova ruka na Olegovi rameni byla čím dál těžší. "Ale otázka zní jinak: socialismus, ale jaký? Vzali jsme to z jedné vody načisto, mysleli jsme si: stačí, když se změní systém výroby, a lidí už se potom změní taky. Čerta starého, vůbec se nezměnili. Člověk je biologický typ, ten se mění celá tisíciletí."

"Tak jakýpak socialismus?"

"Já vám povím jaký! Někdo říká demokratický, ale to je moc povrchní, to se netýká podstaty socialismu, jenom jeho úvodní formy, způsobu státního zřízení. To je jenom takové prohlášení, že nebudou lítat hlavy, ale neříká to nic o tom na čem se ten socialismus bude stavět. Na přebytku zboží se taky přeci stavět nedá, protože když se lidé budou chovat jako zvěř, rozdupou i to zboží. A mluvit v jednom kuse o nenávisti - copak to je socialismus? Společnost se nedá budovat na nenávisti. A kdo celá léta plaměně vyhlašuje nenávist, ten přece nedokáže jednoho krásného dne říci: konec, ode dneška už jenom miluji: Ne, tomu už to zůstane, až na to, že teď bude nenávidět někoho, kdo je víc po ruce. Neznáte náhodou tyhle Herwegovy verše?

Wir haben lang genug geliebt..."

Oleg pokračoval: "Wir wollen endlich hassen! Jakpak bych je neznal. Vždyť jsme se je učili ve škole."

"Pravda já zapoměl. Ale to je přeci strašné. Učili jste se je ve škole, ačkoli tam vás měli učit pravý opak:

Wir haben lang genug gehasst,
wir wollen endlich lieben!

Máme už dost té vaší nenávisti. My chceme konečně milovat! - tak by měl vypadat socialismus."

"Aha, křesťanský, ne? domýšlel se Oleg.

"Křesťanský, to zase moc zjednodušujete, existují strany, které si tak říkají, fungují v některých těch zemích, co se zbavili Hitlera a Mussoliniho, ale neumím si představit, z koho a s kým chtějí takový socialismus budovat. Když se Tolstoj koncem minulého století rozhodl prakticky do života zavádět křesťanství, bylo tehdy dost nesnesitelné a jeho učení mělo se skutečností dost málo společného. Řekl bych, že právě pro nás, pro Rusko, kde si tolik potrpíme na pokání, zpevňování a vzpoury, kde máme Dostojevského, Tolstého, Kropotkina, že tady je na místě jedině socialismus mravní. A to je naprosto reálné."

Kostoglotov řekl s přimhouřenými očima:

"Ale jak tomu mám rozumět "mravní socialismus"? Co si mám pod tím představit?"

"To snad není tak těžké," Šulubin znovu ožil, teď už však neměl ten poplašený výraz šíleného havrana. Teď v něm spíš byl zájem o věc, byl by zřejmě velmi rád Kostoglotova přesvědčil. Mluvil důrazně, jako když přednáší: Dát světu společnost kde by všechny vztahy, všechny zásady a zákony byly založeny na mravnosti a jedině na ní. Všechny úvahy o tom, jak vychovávat děti, k čemu je připravovat, jak zaměřit práci dospělých, čím naplnit jejich volný čas - to všechno by vycházelo jen z požadavků mravnosti. Vědecké bádání by se podnikalo jen takové, které by neodporovalo mravnosti, především mravnímu postoji badatelů samých. Stejně tak v zahraniční politice. A právě tak by to bylo s kteroukoli hranicí: nemyslet na to, jak nás ten či onen krok obohatí nebo posílí, nebo zvýší náš prestiž, ale jedině na to, do jaké míry bude mravní."

"Pochybuji, že tohle je možné. Leda tak za dvěstě let. Ale počkat," zamračeně uvažoval Kostoglotov. "Něco mi v tom nehraje. Jak to vlastně bude s materiální základinou? Ekonomika by jako měla být jaksi dřív?"

"Dřív? To záleží na tom. Vladimír Solovjov například ukazuje naprosto přesvědčivě, že ekonomiku je možné a nutné budovat na základě mravnosti."

"Vážně? Nejdřív mravnost a potom ekonomika?" udiveně zíral Kostoglotov.

"Ach tak. Vidím, že jste ze Solovjeva nečetl ani řádku, vidíte? A to jste Rus?"

Kostoglotov jen vyšpulil rty.

"Aspon jméno jste slyšel, ne?"

"V base."

"A z Kropotkina jste něco četl? Aspon Vzájemnou pomoc lidí?"

Kostoglotov zase jen vyšpulil rty.

"Vlastně proč ho číst, že, když nemá pravdu? A co Michajlovského? Ale jistě, ten už přece taky neplatí, a kromě toho je vyřazen z knihoven a zakázán."

"Prosím vás, řekněte mi, kde jsem měl číst? A co jsem měl číst dřív?" rozčilil se už Kostoglotov. "Celý život se hrbím za prací a nic jiného neslyším než četl jsb tohle? četl jsi tohle? Na vojně od rána do večera s lopatou, v lágru nanovo, a teď ve vyhnanství, pro změnu s motykou, no. Kdy jsem měl teda číst?"

Ale Šulubinova tvář s velkýma očima a s hunatým obočím už rozechvěle svítila, jako když za něčím pospíchá:

"Tak poslouvejte, co je to ten mravní socialismus. Jeho smyslem je, aby člověk nesměřoval ke štěstí, protože štěstí je tažy jenom idol trhu, ale aby směřoval ke vzájemné snášenlivosti. Šťastné je i zvíře, když rve kořist, ale vzájemně tolerantní mohou být jedině lidé. A to je ta nejvyšší meta, kterou mohou lidé dokázat."

"Ba ne, štěstí mi neberte," živě zaprotestoval Oleg. "Štěstí mi nechte, aspon těch pár měsíců před smrtí! Jinek čert s ním!"

"Štěstí je jenom fikce," trval na svém Šulubin už z posledních sil. Byl teď bledý jako stěna. "Vychovával jsem děti a byl jsem šťastný. Vidíte, a děti mě tak zranily, že se z toho nikdy nezpamatuji. A kvůli tomu štěstí jsem páčil v kamnech knihy, které říkaly pravdu. Pokud jde o štěstí budoucích pokolení, na to už vůbec nevěřím. Kdo může vědět, v čem bude jejich štěstí? Mluvil někdy někdo s tím budoucím pokolením? A může někdo odhadnout, které idoly budou uctívat? Představy o štěstí se v historii příliš měnily, než abychom si je mohli troufnout připravovat je napřed. I když bude třeba šlapat po bochnících bílého chleba a topit se v mléku a strdí, nikde tím není řečeno, že při tom budeme šťastní. A na druhé straně - můžeme se navzájem dělit o krajíček chleba a být při tom šťastní již dnes. Budeme-li mít starost jen o štěstí a o rozmno-

žování, stane se, že jen nesmyslně zalidníme zemi a vytvoříme hrůznou společnost ... ale je mi nějak špatně... musím si jít lehnout."

Oleg si ani nevšiml, že z Šulubinovy tváře mezitím zmizela všechna krev a že jeho zmučená tvář je teď mrtvolně bílá.

"Pojďte Alexeji Filipyči, pojďte, vezmu vás pod paží."

Šulubin se jen z námahou zvedl ze svého místa. Pomalu se vydali na cestu. Šli lehounkým jarním vzduchem, ale oba již příliš podléhali zemské tíži a jejich kosti, jejich maso dosud nerozpadlé, jejich oblečení i obuv, ba i proud slunečních paprsků, který na ně padal - to všechno je tížilo a tlačilo k zemi. Šli mlčky, byli unaveni.

Teprve až u schodů před jejich pavilonem, už ve stínu budovy, zvedl Šulubin hlavu, a jak tak stál, opřen o Olega, zahleděl se na topoly, na cípek veselého nebe a řekl:

"Aspoň kdybych neumřel pod tím nožem. Mám z toho strach. Vidíte, takový kus života má člověk za sebou, za nic to nestálo, a stejně se mu nechce umřít." Vešli do haly, do zkaženého, zatuchlého puchu. Stupínek za stupínkem zdolávali schodiště.

Oleg se zeptal:

"Poslyšte, a tomhle všem jsem přemýšlel," bezvýrazně, ochablé odpovídal Šulubin. "Strkal jsem knížky do kamen a přemýšlel. Za všechno své utrpení i za svou zradu jsem si snad zasloužil trochu si přemýšlet po svém, nemyslíte?"

/Úryvek je podstatnou částí 31. kapitoly
2. dílu románu "Rakovina"/
SEŠITY č. 27 1969.

OČI NEBESKÉ PANNY

Vily se vrátil domů a už čtvrtý den nespal. Ulehl a obrátil se ke zdi, a víc neotevřel oči. Zvláště před úsvitem dostávala jeho tvář výraz nepatřící do tohoto světa. Tak se stávala spánkem blaženější a vzdálenější. Nikdo vlastně nevěděl odkud Vily přišel, a také tu nebyl nikdo, kdo by ho znal. V domě sice žila jakási žena s několika dětmi, ale proč by měli být příbuzní, to nevěděl. Ze sousedství se na něho chodili dívat lidé. Ještě neviděli žádného člověka tak dlouho spát. Něco podobného znali u zvířat zalézajících na zimu hluboko do země, ale spící nebyl o zvíře a kromě toho dávno začalo jaro. Po celý ten čas překročený spánkem svítilo slunce pod šikmou střechu a obloha za oknem začala být jasně modrá, stále se vzdalovala od země a už se na ní neukazovaly mraky. Nic o tom nevěděl. Lidé mu snesli k posteli krabice a věci, které tu zbyly po rodičích, a mluvili spolu tiše, aby ho neprobudili.

Chvilími, kdy se přeci jen Vily probral, aby se napil šípkového čaje, uvěděl, že mezi těmi věci zůstala zachována ještě prasterá soška Panenky Marie. Pamatoval si ji, zbyla snad po babičce. Pozlátka a poutové barvy sice z porcelánu oprýskaly, avšak modř líbezných očí přetrvala dobu. Vilyho napadlo, čím to je, že svatí mívají vždy takové oči.

Něco pořád šramotilo po černobílé břídlívi na střeše a rašilo jeho spánek. Mohly to být myši, nebo ptáci. A hned v jeho posteli se povalovala Ingrid, ta běhna, která tu žila dole s dětmi, a hleděla mu do otevřených úst a pozorovala celou dobu, jak spí. Nevěděl proč, ale zdálo se mu, že je opilá a překáželá mu. Musel se skrčit a pozvednout hlavu, aby viděl alespoň proužek nebe.

- Kdepak je maminka? - ptal se

- Ta je přece dávno mrtvá, - zasmála se Ingrid a roztáhla obě nohy přes pelest a zaclonila mu i ten poslední kousek nebe.

- Vidíš, mrtva. Zapoměl jsem.

Ingrid hovořila, jakoby se chtěla pochlubit:

- Čekala jsem tě. Pořád jsem tě čekala. A ty ses ozval až na druhý rok a pak jsi tam nepřišel. Byla jsem tady celou dobu, všichni tě čekali a tys tady nebyl. Obracela se kněmu, i když právě jí nehledal. Proboha, prosil v duchu Vily, ať táhne pryč ta ženská, ať s ní odtáhnou všichni lidé se svými slovy, které nemají žádný smysl. Přál si tu ticho. Ten dům mu přece patřil. Chtěl tu být sám, proto se vrátil a spal. Jen tak, jenom tady bude u konce... Doufal v korunování svého snu, který ještě neznal a k jehož zjevení mu nezbyvalo moc času.

- Chceš pít? - starala se Ingrid, - víno, vodu? Nebo něco jíst? -

Jíst, pít, spát, opakoval si Vily, tak jednoduchá slova, a přece postačí k životu a všechna ostatní jsou náhle navíc a zbytečná. Snažil se vstát, rád by dostal ženu ze své postele, ale k nějakému zápasu nenalézal síl. Musel by ji vykpnout na podlahu.

- Co nechceš ani tohle? - přiblížila se pojednou a ukazovala mu prsa. Byla opilá. Hleděl na její odhalenou hrud a bylo mu, že mezi ní a věcmi stojí stěna. Neprůdyšná stěna, kterou se kdysi chránil před lidmi a která časem zesílila v neviditelnou zeď. Skleněná past na myši, nebeský příklop, ve kterém můžeš volat a křičet a nikdo tě nevyslyší, mohl by tu stěnu dokoce rozbít, ale pak všechny střepy poletí spátky k němu a nikdy se nedostanou k lidem. Cítil však, že brzy bude konec, to ho tolik netrápilo. Místnost mu připadala matná. Jeho zrak byl spánkem poněkud oslaben, ale obrazy, které očekával byly plny dobra a jasu. Znal nesmírnou námahu, kterou musel vynaložit aby se vrátil domů. V budoucnu bude trpělivější, už si nesmí zoufat, ani naříkat. Necítil se už šťastným ani nešťastným, ta slova nedávala smysl. Mohl by tak vstát a vyskočit z okna, mohl by se třeba pověsit na verandě, jenom nevěděl, proč by to dělal. Ingrid se pohnula a naproti nad sousedním domem opět leželo nebe. Také šramot na střeše ustal. Vily se něčemu již předem usmál.

- A kde umřela maminka? - zeptal se - V téhle posteli. -

- Ne tady, - odpověděla Ingrid a zapnula si blůzku, - v nemocnici. -

V nemocnici přikývl si pro sebe Vily a tolik ho v té odpovědi uspokojilo, že se znovu obrátil ke zdi a spal. Někdo v domě práskl dveřmi, zdálky se ozýval

vlak a odněkud doléhalo vyzvánění vzdálených ~~zvonů~~ zvonů. Spící však nevěděl odkud. Kostel tu v okolí žádný nebyl, také nádraží bylo daleko. Tolik zvonů se ozvalo, ale on je nevnímal.

Lidé si zvykli na jeho spánek a víc za ním nepřicházeli. Jak tiší byli nyní, když odešli, také Ingrid s dětmi opustila dům.

Zato přilétali ptáci. Posedávali po okraji břidlicové střechy, i když je nikdo nekrmil. Třeba si mysleli, že tu leží dobrý člověk. Vily naslouchal ve svých snech jejich šmátrání a poletování za sklem. Chtěli dovnitř, tukali zobáčky na sklo a zpívali sladce. Dobývali se k němu. Naslouchal jejich zpěvu a tichá opojná elast vstupovala k němu do jeho duše. Kdyby všechny vrány mohly vykřičet, jak je očekával. Musím se probudit, uvědomoval si a otevřít okno. Třeba mu ptáci nesou poselství, onu zatajenou zvěst. Přišli si pro jeho tělo. Ale nenalézal v sobě sílu, aby okno otevřel. Měl přeci jenom o něco víc jíst a pít; pak by to dokázal. Ostatně ptáci za oknem byli malí, aby tělo unesli. Jen samé pěnkavyky a červenky, žádné vrány. Ti mohli čekat spíš na jeho duši, aby ji odnesli tam, kde není žádné provinění, žádné nepřátelství, ani lidé. Naslouchal jejich šramotu a znovu usnul. Ptákům postačí jen malá skulina ve starém rámu a duše může uniknout s nimi. Když se konečně probudil, okno bylo otevřené!

Neozývaly se žádné zvony, ani ptáci. Bylo hluboké ticho, také pěnkava sedávající na štítě pod verandou dnes nepřilétla. Už je to tu, uvědomil si Vily. Doširoka a všude, kam dohlédl, se roztahovala obloha, tak pustá a vzdálená, že už věděl, proč mají svatí stejné oči. Slepá obloha, bez záchvěvu a bez slitování, kde je jen mír.

U jeho postele stála žena a Vily viděl na ní, že pláče. Chtěl by se jí zeptat, nad kým tak nařiká, ale poznával jí. Měla modré oči a zlatou korunu, nad květy svázanými vlasy. Byla to ona. To už jsi ty, maminko? Uvědomil si bez lítosti, copak je tak pozdě? A když k ní znovu obrátil, oči, strašlivě pomalu, byly také ony jasně modré, jakoby říkal: Víím, že jsi tady, ale nic víc, jako by ň uviděly něcc tak prostého, jako bývá pole, nebo strom, nářek víc nevnímal, odvrátil se od ženy vzápětí k nebi.

Zůstávalo prázdné.

Můj bože, začal se modlit Vily, nikdy jsem v tebe nověřil, a přece se tě teď dovolávám. Říkám ti můj, protože musíš být i ve mě, a jestliže tedy jsi, pak se nade mnou slituj, ať umřu...

Opakoval modlitbu a čekal, až se konečně v tom slepém jasu ukázal jen jediný mráček a něco bílého, podobného andělu, se snášelo k němu. Byli to dva ptáci. Ve slunci pobleškovalo mávnutí jejich křídel. Jako radostná zvěst prolétli otevřeným oknem k posteli, zašvitořili, poskočili Vilymu po čele a vyklovli mu oči.

VELIKÝ MASTURBANT

/úryvky/

Ačkoli všude už vládla tma
večer dosud jen málo pokročil
u velkých achátových schodišť
kde
unaven denním světlem
jež zářilo již od východu slunce
Veliký Masturbant
s nesmírným nosem opřeným o pásy dlaždic z onyxu
s obrovitými uzavřenými víčky
s čelem zbrázděným strašnými vráskami
a s krkem opuchlým od proslaveného vředu kde se to hemží mravenci
ustrne jako přikován
pohroužen v tuto noční hodinu doposud příliš jasnou
zatím co mázdra která mu zcela pokrývá ústa
tvrdne všude okolo děsivé obrovské kobyly
přísoté nehnuté přilíplé na mázdru
už pět dní a pět nocí.

Veškerá láska
a všechno opojení
Velkého Masturbanta
bylo
v krutých ozdobách z falešného zlata
které mu kryjí něžné a hebké skráně
a napodobují
tvar císařské koruny
jejíž jemné a pobronzované akantové lístky
se táhnou
až k růžovým a bezvousým lícím
kam pokračují i tvrdé žilky listů
a nakonec se smísí
s přejaaným úbělem jeho šíje.

Aby se docílilo mrazivého vzezření starobylých ozdob neurčitého a hybridního slohu jež by umožňovalo omyl pomocí mimikry se gložitou architekturou aleje a též aby byla dosažena neviditelná nebo alespon nespátřitelná žádoucí hrůza tohoto těla - triumfujícího macerovaného ztuhlého zpožděného šlechtěného vydrážďeného změkčilého vzácného sklesklého preparovaného zbitého zkamenovaného požraného okrášleného potrestaného - s lidskou tváří podobnou tváří mé matky.

Byly však ještě jiné aleje
kde od staletí přetrvaly
pradávné modly
bez řádu
postavené
nejrůznějším
a někdy anachronickým
představám.
Bylo tam možno obdivovat
četná zpodobení velice realistická
osoby pozoruhodné neodolatelné
s nážným drdolem a ženskými prsy
s velkým prtem a těžkými varlaty

Stejně tak úplně dětinské modly
 tradiční poezie jako
 fecku uštědřenou průvanu
 jež zřetelně ukazuje že jenom předstírá
 a semínka s rozepnutými poklopci
 s hlavou oholenou
 s lojmem na hlavě
 a paranoicky zpodobené skály
 a ženské tváře
 se smazanými ústy
 na secesních reliéfech.
 Také mytologické vázy
 zdobené obličejíčky
 hermafroditů
 se zlacenými
 kadeřemi
 a vousy
 s úsměvem
 na zvracení
 a s velmi jemnými zoubky.
 Také
 svěcené hostie
 i uschlé sople
 nehnutě visící
 na okrajích závratných obrátek.
 I malinké
 slunečnicečky
 všech barev co bůbec jsou
 na nichž bylo možno spatřit
 převzácné barvotisky
 všemožných odrůd papoušků
 a četných druhů zvířat
 v říji
 na jejichž zádech
 byla namalována
 slavná jezera
 a jiné druhy
 soumraků.
 Byli tam
 také
 zahnívající osli
 orientální tváře
 císařské reliéfy
 mořské kaskády
 s pískem
 z nejmenších mušliček
 studených barev
 a potom věděčtí tygři
 a také
 zřejmě falešná
 kobyłka
 složená
 z nesčetných
 docela malinkých
 nicméně zcela zřetelných
 fotografií žraloků
 a když se fouklo
 na tuto kobyłku
 všechny fotografie
 se rozptylovaly
 a zůstalo po nich jen
 cośi hrůzného
 zbitého
 zmacerovaného

vyděšeného
lehce
císařského
a koloniálního

/Z knihy Viditelná žena 1930/

Salvador Dali

DENÍK GENIA

1958

Port Lligat, 1. září

Je těžké upoutat pozornost světa nepřetržitě déle než půl hodiny. Mě se to daří už dvacet let, a denně. Mé heslo vždy bylo! "Ať se mluví o Dalim, i kdyby se o něm mělo mluvit dobře." Celých dvacet let se mi dařilo, aby noviny otiskovaly dálkopisné zprávy nejnepochopitelnější v naší době:

- Paříž - Dali přednáší na Sorboně o Vermeerově Krajkářce a o Nosorožci. Přijíždí v bílém rolls royce, v kterém je tisíce bílých květek.
- Řím - V zahradách princezny Pallavicini, osvětlených pochodněmi, Dali se znovu rodí, znenadání vystupuje z krychlovitého vajíčka popsaného magickými nápisy od Raimonda Lulia a přednáší latinsky plamenou řeč.
- Gerona, Španělsko - Dali právě uskutečnil svůj tajný liturgický sňatek s Galou ne samotě nazvané Panna Maria s anděly. Prohlašuje: "Jsme teď archandělské bytosti!"
- Benátky - Gala a Dali, převlečení za devítimetrové obry, sestupují po schodišti paláce Beisteigui a tančí s davem, který jim na Piazzě holduje.
- Paříž - Na Montmartru, před Moulin de la Galette, chystá se Dali ilustrovat svého Dona Quijota výstřely s arkebúzy na litografický kámen. Prohlašuje: "Mlýny dělají mouku - já udělám z mouky mlýny." A naplniv dva rohy nosorožce moukou a chlebovou střídkou, namočenou do litografického inkoustu, prudce je vrhá a realizuje, co právě prohlásil.
- Madrid - Dali proslovil řeč, v níž vyzývá Picassa, aby se vrátil do Španělska. Začíná prohlášením: "Picasso je Španěl - já také Picasso je génius - já také Picasso je komunista - já také ne!"
- Glasgow - Proslulý Ježíš sv. Jana z kříže od Dalího byl zakoupen s jednomyslným souhlasem městské rady. Cena zaplacená za toto dílo vyvolává vlny rozhořčení a odporu.
- Nizza - Dali oznamuje film s Annou Magnani "Trakař z masa", v němž se hrdinka šíleně zamluje do trakaře.
- Paříž - Dali prochází městem a nese v průvodu 15 m dlouhou flétnu z chleba. Položí flétnu na scénu Théâtre de l'Étoile, kde přednese hysterickou řeč na Heisenbergovo "kosmické lepidlo".
- Barcelona - Dali a Luis Miguel Dominguin se rozhodli pořádat surrealistické dostihy býků, na jejichž zakončení helikoptéra, oblečená za infantku v šatech od Balenciagy, odnese k nebesům obětovaného býka, který

- bude uložen na posvátné hoře Montserrat, jako potrava supům. v touž dobu bude Dominguinn na improvizovaném Parnasu korunovat Galu, převlečenou za Ledu, u jejíchž nohou vystoupí nahý Dalí z vejce.

Londýn - V planetáriu jsou rekonstruovány hvězdy tak, jak stály v okamžiku Dalího narození na obloze v Port Lligatu. Dalí prohlašuje, podle analýz svého psychiatra dra Roumequera, svou a Galinu inkarnací vznešeného kosmického mýtu o Castoru a Polluxovi. "Gala a já jsme Jupiterovy děti".

New York - Dalí odplouvá do New Yorku oděn ve zlatý skafandr uvnitř proslulého "ovocipédu", který sám vynalezl. Je to průhledná koule, nový dopravní prostředek, založený "na fantasmatech vyvolaných vnitrobřišními ráji".

/edice Pierre Belfond, Paříž, 1966/

/přeložila Gerta Pospíšilová/

ALAIN BOSQUET - ROZMLUVY SE SALVADOREM DALIM

/ze 100 otázek pro S.D./

711

Kdy bude konec světa?

.....
Nevěřím, že by atomová bomba přivedila konec světa. Všechny bomby by na to nestačily. Myšlenka apokalypsy vyvěrá zcela přirozeně z geologického dění. To by nebyla katastrofa, způsobená člověkem člověku. Jestliže náhodou svět by měl zemřít, třeba toto odpoledne, rad to podepišu. Avšak, kdyby to jediná bytost měla přežít, potom by to byl samozřejmě a bez pochyby Dalí. Já bych byl poslední.

Chtěl byste být prvním člověkem na Marsu?

.....
Nejsem vůbec zvědavý na ostatní planety. Nejsem ani zvědavý poznat jiná města. Spokojím se například s Přízí a Benátkami. Nevidím v tom nic závadného, když si jiní jezdí kam chtějí, jen když já jsem na svém místě. Je to jako ve věcech erotických, jsem voyerista. Jsem tedy také voyerista vůči kosmonautům. Nemiluji cestování. Nikdy bych nejel do Mexika. Byl jsem jednou pozván mexickým prezidentem, abych navštívil jeho hlavní město; nemiluji poezii malebných míst. Strašně zpřehází mé zvyklosti a má jediný účinek v tom, že zpomalí mou mozkovou činnost.

/dobyť iracionálna má silná místa/

Aby se mé obrazy převedly do běžné řeči, aby se vysvětlily, je nutno je podržet speciálním analýzám se zvláštní vědeckou vážností, co nejnáročnější a jak jen vůbec možno objektivní. Veškerý výklad přichází tedy o posteriory, když už obraz existuje jako jev.

Celá má ctižádost v oblasti malířství spočívá v tom zhmotnit s přesností nanejvýš imperialisticky zběsilou obrázy konkrétní iracionality. Protože svět imaginativní a konkrétně iracionální má touž objektivní iracionálnost evidentnost a touž existenci, a stejné trvání a stejnou přesvědčivou hustotu, stejnou poznatelnost a sdělitelnost jako vnější svět fenomenální ~~relativní~~ reality. Důležitá je, co chce se sdělit: konkrétně iracionální sujet. Vyjadřovací prostředky malířství jsou dány do služeb tohoto sujetu. Ilozionismus imitativního umění, nejpodleji vlezlý a neodbytný, obratné triky ochromujících zrakových klamů,

akademismus nejanalytičtěji vyprávěcí a diskreditovaný, se mohou stát vznešeným hodnotami myšlenek, přiblížit se novým exaktnostem konkrétní iracionality tou měrou, jak se obrazy konkrétní iracionality přibližují jevové realitě, přibližují se odpovídající výrazové prostředky těm, kterými vládli velcí realističtí malíři - Velasquez a Vermeer van Delft - malovat realisticky podle iracionálního myšlení, podle neznámé obrazotvornosti. Rukodělná momentková barevná fotografie obrazů velejemných, extravagantních, extra-plastických, extra-malířských, nevyzkoumaných, super-malířských, super-plastických, klamných, hyper-normalních, debilních, konkrétně reálných - obrazů konkrétní iracionality: obrazů, které nejsou dočasně vysvětlitelné ani redukovatelné systémy logické intuice ani rozumových mechanismů.

/portrét salvadora daliho/

Nejobdivovanější staří mistři: Raffael a Velasquez.

Nejobdivovanější současníci: Picasso a já.

Nový obraz, který nejvíc provokuje: Trosky automobilu, které rodí slepého koně, který kouše do telefonního aparátu.

Definice surrealismu: Surrealismus jsem já.

Oblíbená barva: Zelený absint.

Nejnáléhavější záměr: Realizovat pro Spojené státy národy systém kamufláže, založený na mé základní teorii o neviditelnosti.

Oblíbené cvičení: Stoupat - nikoliv klesat - výtahem.

Poznámka pro architektky: Vaše nákresy jsou příliš tuhé, příliš mechanické ... měli by jste odpovědět na touhu člověka po návratu do prenatárního příbytku, tím že byste užívali forem zaokrouhlených, nikoliv neohybných a pružných materiálů.

Pozorování učiněné mimochodem: Letectví je nejpodivuhodnějším projevem sexuálního instinktu.

Nejvznešenější symbol: Nápis na dveřích mé ložnice: BÁSNÍK PRACUJE.

Hlavní naděje do budoucna: Náboženská renesance, založená na progresivní formě katolicismu.

/kvílení pro karla splomona/
-předmluva Williama Carlose Williamse-

Když byl mladší on a když jsem byl mladší já, znával jsem Allena Ginsberga, mladého básníka žijícího v Patersonu ve státě New Jersey, kde se - jako syn známého básníka - narodil a vyrostl. Byl fyzicky křehký a mentálně ho velice pabuřoval život, s jakým se kolem sebe setkával v těch prvních letech po první světové válce v New Yorku a v okolí. Byl vždycky právě "na odchodu" a zdálo se, že mu je jedno, kam odejde; znepokojoval mě a nikdy mě nenapadlo, že jednou hodlá být dospělý a napsat knihu básní. Jeho schopnost přežít, cestovat a neza-
nechat psaní mě přivádí v úžas. A to, že pokračoval v rozvíjení a zdokonalování svého umění, mě neudivuje o nic méně.

Teď se objevuje po patnácti, či dvaceti letech se vzrušující básní. Podle všejho prošel doslova peklem. Cestou potka muže jménem Carl Solomon, s nímž sdílel v drápech a výkalech tohoto života něco, co se dá popsat jen slovy, kterých k tomu použil on. Je to kvílení nad porážkou. Žádná porážka to však vlastně není, poněvadž jí zažil jako nějakou běžnou, nějakou banální zkušenost. V tomto životě je poražen každý, ale muž, jestliže to je muž, poražen není. Je to básník, Allen Ginsberg, který na vlastní kůži prodělal všechny zkušenosti, věrně popsané na těchto stránkách. Není takový div, že to přežil, jako spíš to, že v oněch nehlubších propastech našel přítele, jehož je s to milovat láskou, kterou v těchto básnách oslavuje, aniž chce něco skrývat. Ať řeknete cokoli, dokazuje nám, že navzdory sebevíc ponižujícím zkušenostem, které život člověku dokáže poskytnout, duch lásky přežívá, aby povznesl naše životy, jestliže máme odvalu důvtip a víru - a umění vytrvat.

Je to víra v básnické umění, která šla ruku v ruce s tímto mužem na jeho Golgatu z márnice, ve všech ohledech, připomínající márnici židů v minulé válce. Těhle je však v naší vlastní zemi, v našich vlastních roztomilých končinách. Jsme slepí a žijeme své vlastní slepé životy v slepotě. Básníci jsou prokletí, ale slepí nejsou, vidí očima andělskýma. Tento básník vidí pronikavě a všude kolem sebe hrůzy, na nich se podílí ve velmi intimních detailech své básně. Nevyhýbá se ničemu zakouší naopak tyto hrůzy do krajnosti. Má je v sobě. Reklamuje je pro sebe a - jak mu věříme - vysmívá se jim a má ještě čas a drzost milovat přítele, kterého si zvolil, a zaznamenat tuto lásku v dobře udělané básni.

Raďte si podkasat sukně, mé dámy, teď jedeme peklem.

=====

Allen Ginsberg

KVÍLENÍ
pro Carla Solomona

I.

Viděl jsem nejlepší hlavy své generace zničení šílenstvím, hystericky obnažené a o hladu,
vlekoucí se za svítání černošskými ulicemi a vztekale shánějící dávku drogy,
hipstery s andělskými hlavami, celé žhavé po prastarém nebeském kontaktu
s hvězdným dynamem ve strojně noci,
kteří v bídě a hadrech se zapadlými očima a podnapilí vysedávali a kouřili
v nadpřirozené temnotě by tu se studenou vodou, vznášeli se přitom
nad vrcholky velkoměst a kontemplovali o dzezu,
kteří odhalili mozky Nebesům pod nadzemní dráhou a spatřili mohamedánské
anděly, jak se potácejí prozřelí po střeších činžáků,
kteří procházeli universitami se zářivými studenými očima, měli halucinace
o Arkansasu a tragedii Blakeova světla mezi válečnými vědátory,
které vyloučili z akademií pro bláznovství & publikaci obscení ódy na oknech
lebky,

kteří křehli zimou v neholených pokojích ve spodním prádle, pílili peníze v koších na odpadky a naslouchali přes zeď Hrůze, které zkopaly do přirození, když se vraceli přes Laredo s opaskem marihuany pro New York, kteří polýkali oheň v popatlaných hotelech, nebo pili terpentýn v Rajske uličce, smrt, nebo noc co noc očišťovali sva torza, pomocí snů, pomocí drog, pomocí bdělých nočních můr, alkohol, ocasu a nekonečných preponků, nesrovnatelné slepé ulice hrůzných mračen a blesků v duši, vyskakujících na telegrafní tyče v Kanadě & Patersonu a osvětlující celý teh nehybný svět Času mezi nimi, peyotová ztuhlost hal, dvorek, zelený strom, úsvity hřbitovní, opilost vínem nad vrcholky střech, výkladní skříně, okresy marihuanových čundrů, neónové blikající dopravní světla, záchvěvy slunce a měsíce a stromů za halsných zimních soumraků Brooklynu, popelnicové tlachy, a konejšivé královské světlo myšlenky, kteří se připevnili k vagonům podzemní dráhy na nekonečných jízdách z Battery do svatého Bronxu a křísili se benzedrilihem dokud je rámusení kol adčtí neshodilo se skřivenými ústy, mozky vyklepanými k prázdnotě a zbavenými oalivostí do ponurého světla zoologické zahrady, kteří tonuli celou noc v podmořském světleu Bickforda, pak se vynořili a prožili celé odpoledne nad zvětralým pivem u opuštěného Fugazziho a naslouchali třeskotu osudu na vodíkové hrací skříní, kteří hovořili sedmdesát hodin bez přestání, od parku k silnici, k baru, k Bellevue, k muzeu, k Brooklynskému mostu, ztracený regiment platonických causeurů, vrhajících se z požárních žebříků, z okeních rámu, z Empire State Building, z měsíce, klábosících, ječících, zvracejících a šeptajících fakta a vzpomínky a anekdoty a přípítky na kuráž a šoky z nemocnic a kriminálů a válek, když před tím s jiskřivými očima naprosto neodvolatelně vyzvraceli během sedmi dnů a nocí všečen intelekt, maso pro Synagogu házené na dlažbu, kteří se propadli do nicoty Ženového New Jersey a zanechali za sebou viditelnou stopu dvojsmyslných pohlednic radnice z Atlantic City, trpěli asijským potem a tangerským drcením kostí a čínskými migrénami, když jim v pochmurně zařízeném newarském sále zarazili další přísun drog, kteří se toulali o půlnoci sem a tam po nákladovém nádraží, lámali si hlavu kam jít a oděšli a nezanechali žádná zlomená srdce, kteří si zapalovali cigarety v dobytčácích, dobytčácích, dobytčácích rachotících sněhem k zapadlým farmám v pradědečkovské noci, kteří studovali Plotina, Poe, sv. Jana z Kříže, telepatii a bopovou kabalou, poněvadž vesmír se instinktivně zachvíval u jejich nohou v Kansasu, kteří samotařili na ulicích v Idahu a hledali vizionářské indiánské anděly, kteří byli vizionářskými indiánskými anděly, kteří si mysleli, že jsou jen šílení, když se Baltimore třeptil v nadpřirozené extázi, kteří odfrčeli v limuzínách s oklahomským čínanem z popudu maloměstrského deště v pouličním světle zimní půlnoci, kteří se potloukali Houstonem hladoví a osamělí a opuštění hledali džez nebo sex nebo polívku a následovali zářivého Španěla, aby si pokonverzovali o Americe a Věčnosti, marná námaha, a tak sedli na loď do Afriky, kteří mizeli v mexických vulkánech a nezanechali po sobě nic než stín džínsů a lávu a popel poezie roztroušený v chocagském krbu, kteří se znovu oběvili na Západním pobřeží a vyšetřovali FBI, s plncovusy a šortkách, s velkýma pacifistickýma očima, tak smyslnýma v jejich snědé pleti, a rozdávali nesmyslné plakáty, kteří si vypálili cigaretami díry do paží na protest proti narkotickému tabákovému dýmu kapitalismu, kteří kolportovali superkomunistické pamflety na Union Square, plakali a svléžali se, zatímco sirény z Los Alamos je uječely a uječely Wall Street a píšaly od přivozu na Starém Island ječely také, kteří se s pláčem zhroutilí v bílých tělocvičnách, nazí a rozechvělí před scukolím jiných koster,

- kteří pokousali detektivy na krku a s gustem kvičeli v policejních antonech, neboť nespáchali žádný jiný zločin než kromě své vlastní divoké odvazové pederastie a opojení,
- kteří kvíleli na kolenou v podzemce a které odvlékli ze střechy mávajícimi genitáliemi a rukopisy,
- kteří se nechali mrdat do prdele od svatouškovských motocyklistů a vřeštěli radostí,
- kteří kouřili ocasy a nechali si je kouřit od těch lidských serafinů, námořníků, něžnosti atlentické a karibské lásky,
- kteří se ráno i večer pářili v růžových zahrádkách a na trávnících veřejných parků a hřbitovů a štědře utrušovali semeno každému, kdo přišel,
- kteří doněkonečna škytali a pokoušeli se zachechtat, ale skončili uvzlykaní za přepážkou v Turecké lázni, když je plavovlasý & nahý žerazek anděl přišel proklát mečem,
- kteří přenechali své milovničky třem starým megerám osudu, jednooké megeře heterosexuálního dolaru, jednooké megeře mrkající z luna a jednooké megeře, která jen dřepí na zadku a přestřihává zlaté nítě umělcova stavu,
- kteří extaticky a nenasytně kopulovaly s lahví od piva, s milencem, s krabičkou cigaret, se svíčkou a spadly z postele a pokračovaly na podlaze a na chodbě a skončily omdlelé na zdi s vizí vrcholné kundy a spermatu vyhýbajícího se poslední ejakuaci vědomí,
- kteří obhájili pizdy milionů dívek chvějících se v zapadajícím se slunci a ráno měli červené oči, ale byli připraveni obhájit píču vachézejíciho slunce, blýskat zadnicemi ve stodolách a nazi v jezeře,
- kteří si vyjeli kurvit napříč Coloradem v myriádě ukradených nočních autáků, N.C., tajný hrdina těchto básní, mrdalista a denverský Adonis - radostná vzpomínka na nesčetné dívky oklácené na prázdných parcelách & na dvorcích restauracích pro motoristy, v roztřesených brázdách biografů, na vrcholcích hor, v jeskyních, nebo na vychrtlé čišnice s tím známým zvedáním osamělých kombiné ve škarpách u silnic & zvlášt' tajným solipsismem hajzů a benzinových pump & také uliček rodného města,
- kteří se vytratili v obrovských špinavých kinech, byli odvezeni ve spánku, probudili se na neočekávaném Manhattanu a vyhrabali se ze suterénů s kocovinou po nelítostném tokajském a hrůzách ocelových snů Třetí Avenue & odvrávorali ke kancelářím pro nezaměstnané,
- kteří prochodili celou noc v botách plných krve po zasněžených docích a čekali přede dveřmi v East Riveru, až se otevře místnost plná páry a opia,
- kteří vytvořili velká sebevražedná dramata v bytech ve srázných březích Hudsonu pod válečným, modře zatemněným reflektorem měsíce a jejichž hlavy budou korunovány vavřínem zapomenutí,
- kteří jedli dušené skopové fantazie, nebo zažívali kraba na bahnitém říčním dně v Bowery,
- kteří plakali nad romantikou ulic s vozíky plné cibule a špatné hudby,
- kteří seděli v bednách a dýchali ve tmě pod mostem a zvedli se aby instalovali klavíry na svých kruchtách,
- kteří kašlali v pátém patře v Harlemu korunovaném plamenem, pod tuberkulozním nebem, obklopeni bedničkami od pomerančů plnými teologie,
- kteří si celou noc něco čmárali a rokenrolovali při nadnesených zařikávacích formulích, které ve žlutém jitru byly slokami brblanice,
- kteří si vařili snilé zvířecí plíce, srdce, nožičky, obáňku, boršč & tortilly a snili o čistě vegetariánském království,
- kteří se vrhli střemhlav pod nákladáky s masem, když hledali vejíčko,
- kteří zahodili hodinky ze střechy, aby tak hlasovali pro Věčnost mimo Čas & příštích deset let jim den co den padal na hlavu budíky,
- kteří třikrát a vždycky bezúspěšně podřezali žíly na zápěstí, rezignovali a museli si otevřít starožitnické krámy, kde si mysleli, že zestarali a plakali,
- kteří uhořeli za živa v nevinných flanelových oblecích na Madison Avenue, mezi explozem olověného verše & umělým dusotem ocelových regimentů módy & nitroglycerinovým vřáskotem reklamních buzerantů & yperitem neblaze inteligentních redaktorů, nebo byli přejetí taxíky Absolutní Reality,
- kteří skočili z Brooklynského mostu, to se skutečně stalo, a odkráčeli neznámí a zapomenutí do přízračného polívkového opojení tmavých uliček & hasičských vozů v Chinatownu a nikdo jim nedal zadarmo ani pivo,

- kteří v zoufalství vypěvovali z oken, vypadli z oken podzemky, skočili do špinavého Passaicu, utrhli se na černochoy, brečeli na celou ulici, tancovali bosí po střepech vinných sklenek, rozbili gramofonové desky s nostalgickým německým džezem evropských třicátých let, dopili whisky a hejkavě zvraceli do zakrvácených záchodových mís, nářek a troubení obrovských parních píšťal jim znělo v uších,
- kteří se řítili po dálnicích minulosti, jezdili navštěvovat jeden druhého do své bourákové Golgaty, do bdění ve vězenské samotě nebo do džezové inkarnace v Birminghamu,
- kteří dvaasedmdesát hodin řídili vozem křížem krážem po venkově, aby se dověděli, jestli já jsem měl vizi, nebo tys měl vizi, nebo on měl vizi, aby našli Věčnost,
- kteří cestovali do Denveru, kteří cestovali do Denveru, kteří se vrátili do Denveru & čekali marně, kteří bděli nad Denverem & hloubali & poustevničili v Denveru a nakonec odešli aby našli Čas, & teď je Denver bez svých hrdinů osiřelý,
- kteří poklekali v beznadějných katedrálách a modlili se navzájem za svou spásu a světlo a hruď, dokud duše na okamžik neozářila své vlasy,
- kteří rozpáčili své mozky ve vězení, když čekali na neuvěřitelné zločince se zlatými hlavami a šarmem skutečností v srdcích, kteří Alcatrazu zpívali sladké blues,
- kteří se uchýlili do Mexica vypěstovat si návyk, nebo do Skalistých hor něžně milovat Budhu, nebo Tangera za hochy, nebo na Jihopacifickou k černé lokomotivě, nebo do Harvardu, do Narcisu, do Woodlawnu, k davovým orgiím či k hrobu,
- kteří žádali o přezkoumání duševního zdraví, kteří obvinili rozhlas z hypnotismu & zůstali sami se svým šílenstvím & rukama & zaujatou porotou,
- kteří házeli bramborovým salátem po lektorech Newyorské městské university přednášejících o dada a pak se osobně dostavili na žulové schody blázince s oholenými hlavami a šaškovskými řečmi o sebevraždě a dožadovali se neprodleně lobotomie,
- a kterým místo ní poskytli konkrétní prázdnotu insulínu, metrasolu, elektrických šoků, hydroterapie, psychoterapie, léčby prací, pingpongem & amnézií,
- kteří ve smrtelně vážném protestu převrátili jen jeden pingpongový stůl, krátce si odpočinuli v katatonii
- a vrátili se po letech opravdu plešatí - kromě z paruky slz a krve a prstů - k ne-skrývanému údělu šilence z nemocničních oddělení měst pro blázny na Východě, zasmrádlé chodby Státu poutníků, Rocklandu a Greystonu, hádající se s ozvěnami duše, rokenrolující v půlnočních opuštěných lavicích, v dolmenových říších lásky, snící o noční mře života, těla proměněný v kámen těžký jak měcíc, s matkou definitivně ⁺⁺⁺⁺⁺, a poslední fantastická kniha vyhozená z okna činžáku a poslední dveře zavřené ve čtyři ráno a poslední telefon, s nímž místo odpovědi práskli o zeď, a poslední podnájem vystěhovaný do posledního kusu mentálního nábytku, žlutá papírová růže přidráťovaná na věšák v šatníku, a dokonce i ta jen imaginární, nic než nadějný kousíček halucinace -
- ach Carle, dokud ty nejsi v bezpečí, nejsem já v bezpečí, a ty teď jsi v opravdu v totální polívce času -
- a kteří proto běželi zledovatělými ulicemi posedlí náhlým vnuknutím o alchymii, o využití elipsy, katalogu, metru & tetelivými plány,
- kteří snili a dělali ztělesněné trhliny v Čase & Prostoru s pomocí juxta-ponových obrazů a chytili archanděla duše do pastí mezi dva vizuální obrazy a připojili elementární slovesa a dalo dohromady podstatné jméno se špetkou vědomí a vyskakovali s objevem Pater Omnipotens Aeterni Deus,
- aby znova stvořili syntax a měřítko ubohé lidské prózy a stáli před vámi neschopní slova a inteligentní a otřásání hanbou, zavržení a zpovídající se z duše, aby se přizpůsobili rytmu myšlenky v obnažené a neomezené hlavě, šíleného vandráka a anděla ubitého v Čase, neznámého, ale přece jen zaznamenávajícího tady to, co bylo možno ponechat k vyřčení v čase, který přijde po smrti,
- a vzlétli převtělení do přízračných šatů džezu ve stínu zlaté trubky orchestru a odtroubili zaujetí nahé americké mysli pro lásku do éli éli lemma-saba-chtani saxofonového výkřiku, který zmrazí velkoměsta do posledního rádia,

Jsem s tebou v Rocklendu
kde talenty tvé lebky už nepřipouštějí červy smyslů

Jsem s tebou v Rocklendu
kde piješ čaj z prsou starých panen z Uticy

Jsem s tebou v Rocklendu
kde vtípkuješ o tělech svých ošetřovatelek harpyjí z Bronxu

Jsem s tebou v Rocklendu
kde říčíš ve svěřacé kazajce že prohráváš v partii skutečného pingpongu
propasti

Jsem s tebou v Rocklendu
kde třískáš do katatonického piána duše je nevinná a nesmrtelná nikdy by
neměla bezbožně umřít v ozbrojeném blázinci

Jsem s tebou v Rocklendu
kde ani padesát dalších šoků nikdy nevrátí zpátky do těla tvou duši z je-
jího putování ke kříži v prázdnotě

Jsem s tebou v Rocklendu
kde obvinuješ své doktory z choromyslnosti a komplotuješ hebrejskou socia-
listickou revoluci proti fašistické nacionální Golgotě

Jsem s tebou v Rocklendu
kde roztrhneš nebe Long Islandu a vzkříšíš z mrtvých svého lidského živého
Ježíše z nadlidské hrobky

Jsem s tebou v Rocklendu
kde je pětadvacet tisíc šílených soudruhů všichni společně zpívají poslední
sloky Internacionály

Jsem s tebou v Rocklendu
kde se objímáme a líbáme Spojené státy pod svými prostěradly Spojené státy
které celou noc kašlou a nedovolí nám usnout

Jsem s tebou v Rocklendu
kde nás elektrifikované probouzejí z komatu letadla zešich vlastních duší
hřmící nad střechou přiletěla svrhnout andělské pumy nemocnice se sama
rozsvěcí imaginární zdi se hroutí Ó vychrtlé legie běhají venku Ó hvězdná-
tý šok milosrdenství věčná válka je tu Ó vítězství zapomeň na své spodní
spodní prádlo jsme svobodní

Jsem s tebou v Rocklendu
v mých snech z tebe kape jak jsi cestoval po moři a kráčíš po dálnici
napříč Amerikou v slzách ke dveřím mého domku v Západní noci

(San Francisco 1955-56)

/poznámka pod čarou ke kvílení/

Svatý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý! Svátý!
Svatý! Svátý! Svátý! Svátý!

Svět je svatý! Duše je svatá! Kůže je svatá! Nos je svatý! Jazyk je svatý! A ocas
a ruka a prdel je svatá!

Všecko je svaté! každý je svatý! každé místo je svaté! každý den je ve věčnosti!
Kde kdo je anděl!

Vandrák je svatý jak serafín! šílenec je stejně svatý jako ty má duše!

Psací stroj je svatý básněn je svatá hlas je svatý posluchači jsou svatí extáze je
svatá

Svatý Petr svatý Allen svatý Solomon svatý Lucien svatý Kerouac svatý Huncke
svatý Burroughs svatý Caseedy svatý neznámý sodomita a trpící žebráci
svatá škaredí lidští andělé!

Svatá má matka v blázinci! Svaté ocasy dědeček v Kansasu!

Svatý sténající saxofon! Svatá apokalypsa Bopo! Svátí džezbandoví maršhuanoví
hipsteři mír & droga & bubny!

Svaté semoty mrakodrapů a dláždění! Svaté kavárny plné milionů! Svaté tajemné
řeky slz pod ulicemi!

Svatý osamělý jggernaut! Svátý obrovský beránek středních vrstev! Svátí blázniví
pastýři rebelie! Kdo kopíruje Los Angeles JE Los Angeles!

Svatý New York Svaté San Francisco Svatá Peoria & Seattle Svatá Paříž Svátý Tanger
Svatá Moskva Svátý Istanbul!

Svatý čas ve věčnosti svatá věčnost v čase svaté hodiny v prostoru svatý čtvrtý

rozměr svatá pátá Internacionála svatý Anděl v Molochovi!
Svaté moře svatá železnice svatá lokomotiva svaté vize svaté halucinace svaté zá-
zreky svatá oční bulva svatá propast!
Svaté odpuštění! milosrdenství! charita! víra! Svatá! Naše! těla! trpící!
šlechtnost!
Svatá nadpřirozená zvlášt nádherná inteligentní dobrota duše!

(Přeložil Jan Zóbrana)

Sešity č.30 1969

Petr Kabeš

KŮŽE POD EUBEN

varování příšlovčas jako legendární
vojska z dávných, prcniká masem
k zesrání krásné krajiny, mozkovou
krajinou kráčí varování kůra nekůra a
sjíždí do dutiny do dutiny, otvírá se
pohled na pohled tak rajský: srdeční
krajine kde šplouchá živá voda mrtvá
krev, překrásná krajina celistvého svalu
: protne ji varování ale nezastaví se
má být včasné a tedy spěchá dál a
v dál, až otevře se pohled na krajinu
červeného jetele, a varování včasné
však zaměnitelné se bzikáním
hmyzu na louce, varování si hledá
svůj kalich vprostřed jetelové krajiny

mramorové sloupy myšlének ovinuté jsou
tak mezi nebesy a zemí, vyhlídková věž
ve stínu korun zelených a vlasy na skále
vlasy, zeleným hájem pluly dál, to ohnivě
písmo a na zdi mihotavé vpozdvečer když
mravenčí kódování myšlének, lesy na zadní
projekci proti nám /zelené/ a plují, šumí
bor, zvuk doprovází krajinu: na promítací
zeď až z hory, je vybilena navečer a
jímá vlastní zvuk a jímá vesla krátký, že
zpívali a uslyšeli se až cestou zpátky
: to zborcené harfy tón , průhledných stínů
pláč atd.

pistole za pasem a rány pod pas, tolikero
dunění jak z duina, ale co hůř ta skála
otřásá se něčím odjinud, slyš ze tmy hlubin
mé zasouvání bambitek v pochvy a zasou
v pochvu půlobrostlou, kam až ta skála
a kam už ne, když vydrolený útes, kam porost
zelený když vápenec, když rozpadání, když kam
propadání, odkud však volavek pádu svolávání
odkud a na čí hlavu, a za čí hlavu svolávání
když za úsvitu dunění ach tolikero z duina
ran počítaných naslepo a nesčítaných rán, po
/z/pátku obojí

v hovornách se zešeřilo ještě dřív, slova prostupují jenom obtížně a dobrá noc se počíná, ještě něco se tu pošíná, armády noci mají denní cvičení a zbývá jen zařénit pochody přírody za pochody myšlének, aby se hesla noci projevila jako hesla vrba ocitne se všechno u velikém zmatku, nikdo si nevybere noční směnu zvěstování každý bude bloumat po hovornách, každý bude předstírat že souloží a celý náhod jako z kvádrů nastoupí až na ranní tu směnu zvěstování, nedospalý vytřesený z tramvaje, kde jeden spal a k nepoznání byl, málem jako po noční a bos jeho sandály jsou zasypány, kolem oken pádí sníh a sníh jaký je to návrat smutný návrat domobraný z nočních pochodů

potmě e prstama přebírám uhlí, za zimu
za zimu se modlím, přes zimu nevyházím
odtud a do zimy doluju uhlí, přebírám
jablka a ještě sklízím, na zimu stáhnou se
do sklepa sem a na uhlí tak trpělivě
snášené, prstama je propouštím, o zimě
s uhlím a o višních v cukru se mi sní
však přes léto opouštím sklep a zadržené
myšlenky v něm, kvůli višním a větvi k vůli
již v květu prořezávám, líčím si oči a
kupuju cukr čaj, než spouštím sem ovocný
kompot a větrám spací vak jenž přehozen
přes větve podkvetlou už, než zase
v uhlí a uhlí po bradu ukryt ve spacím, ob
čas kroky nad hlavou, tři lokty nad
hlavou a občas myší šustoty, občas šou
stoty ve spacím a taky jako živé duho duhové
e před očima, když k jaru začne shora
prosakovat tání a být zima zde: tak při
pozdilo se v sklepu mém a loňské kusové
ač dvojí vláhou sycena se v prstech rozpa
dá, chystám si oči, vyčkávám rozpuku višně

Luděk Nekuda

POZNÁNÍ

Zavedli mě do kanceláře. Pár židlí, obraz, asparagus, stůl, skromná ředitelna. No prosím, ozvalo se od stolu.

Prý máte volné místo, řekl jsem a podíval se na něj. Naše zraky se setkaly. Zatvařil se opovržlivě.

Acc, řekl.

Měl bych o ně zájem.

Viděl jsem na něm, že nemít takové postavení, zasmál by se.

Vy? zeptal se a já pochopil, že se urazil.

Já, s vaším dovolením, šeptl jsem. To bylo lepší. Zjihnul.

A proč, oddech zrovna, oddech, důraz, oddech, vy! zařval.

Začal jsem koktat, že tatínek pracuje, a dobře pracuje, bratra nemám a tak že jsem si divolil zrovna já...

Zostražitěl.

Váš...soudruh...bratr..padl? zeptal se tichým takřka civilním hlasem.

Ne, on nepadl, totiž nemohl... jak by mohl padnout... začal jsem se potit, neboť jsem si uvědomil směšnost svých argumentů.

On nepadl? V jeho hlase se mísil bezmocný, nechápající údiv s rodícím se vztekem.

On nemohl padnout? Cítil jsem, že mě prokoukl. A my jsme mohli padat? A váš pan bratr, to pan zdůraznil s hořkou ironií, váš pan bratr nemohl? Měl váš pan bratr rodinu?

Ne, neměl, on nemohl, já jsem nikdy bratra neměl, přiznal jsem se plačky.

Tak, ještě tohle, řekl tiše. Začal přecházet místností usilovně přemýšleje a tahal se za knoflíčky u vesty, jakoby počítal mám-nemám. Poslední visel na nitce, utrhl. To ho pochopitelně rozzuřilo.

Sednout, zaburácel a bouchnul do stolu, až se zakymácela hlava státu, a kdosi přinesl kafe.

Vy jste my myslím pěkný ptáček, řekl po chvíli.

Ano, už jsem to poznal.

A vy si myslíte, že u nás potřebujeme podobné ptáčky?

Zapýřil jsem se, protože jsem si uvědomil, že ne.

Co jste dělal za okupace, uhodil přímo.

Řekl jsem, že jsem bohužel až po osvobození do vršil tři léta, a tudíž se nepamatuji.

Vrtěl nechápavě hlavou, ale nerozčilil se. Obdivoval jsem ho.

Vy si nepamatujete na dobu, kdy nejlepší synové vlasti prolévali krev a...krev a krev...

Kdo to řekl?

Mlčky jsem se styděl.

Podívejte se, řekl náhle, zvedl nohu na stůl, vyhrmul si nohavici, sundal botu a ponožku. Vidíte tu jizvu na kotníku?

Viděl jsem malou kulatou jizvičku, jaká zůstává po vypálení bradavičky. Díval se na ní a tvář měl zkřivenou bolestí.

Ach, vykřikl jsem, to je hrozné! a odvrátil jsem zrak.

Fašisti - kulomet - ratata - vyrážel ze sebe. Krev, krev...krev...ztišoval hlas... kdo to řekl?

Namáhal jsem mozek marně.

A vy si nepamatujete, zařval, kopl nohou do stolu a narazil si achilovku. Vstal rychle přecházeje a hekal. Pak si sedl a mnul si jizvičku. Byl jsem partyzán, řekl hrdě.

Měl neobyčejně špinavou nohu. A já mu věřil. Pak se rychle obul, chvíli se na mě díval, stisknul tlačítko, nahnul se nad mikrofon a řekl klidným hlasem. Mančří. Seděl a chystal se chytit mouchu, která se prodírala hustými chlupy na jeho ruce. Přemýšlel jsem o tajných heslech partyzánů a bylo mi dobře. Ohnal se, chytil mouchu, rozbil kolamář, několika zkušenými hmaty jí utrhl křídla a hodil do rozlitého inkoustu.

Mančří! Zařval znovu do mikrofonu. Moucha něco psala po křídáku. Rozletěly se dveře a do kanceláře vstoupil malý, podsaditý člověk s bílou rádiovkou na hlavě v bleděmodrých sepraných montérkách. Pod paží držel dřevěnou nohu, krásně vygla-

covanou.

Hotovo, soudruhu řediteli, zahleholil.

Naposledy vás volám dvakrát, Maněří! Vyzkoušíme.

Podsaditý člověk mě zdvihl za límec, postavil a poměřoval dřevěnou nohu. Jako ulitá, řekl a srazil mě do židle.

Seznamte se, řekl soudruh ředitel. To je náš soudruh Maněří.

Sova, řekl jsem, Sova Vladimír. Húú, udělal soudruh Maněří a políbil mi tvář.

Vem si ho, Maněří, řekl soudruh ředitel. A vy soudruhu Sova, si přijďte zítra pro dotazník.

Přešli jsme se soudruhem Maněřím přes dvůr, na kterém byla zrovna výstava plastik soudruhu ředitele. Soudruh ředitel ve stoje, soudruh ředitel vsedě, soudruh ředitel telefonující, soudruh ředitel netelefonující, soudruh ředitel jako akt, nestal jsem si výstavu prohlédnout, soudruh Maněří spěchal. Vešli jsme do protější budovy a šli jsme dlouhou, tmavou chodbou bez jediných dveří. Marně jsem obdivoval umění českých rukou. Po pěti minutách chůze chodba končila velkými železnými vraty. Vstoupili jsme do veliké rozlehlé kanceláře.

Obědná, zařval soudruh Maněří a ozvěna opakovala, jedná jedná. Obědná, opakoval soudruha Maněří. Jedná, jedná, opakovala ozvěna. Od stolu v temném koutě místnosti se zvedla postava. Když přišla blíže, poznal jsem, že je to maladá, hezká žena.

Naposledy jsem vás volal dvakrát, Obědná, řekl soudruh Maněří.

Hotovo, řekla žena. Byl jsem rád a mimoděk jsem se postavil tak, aby poměřování dřevěné nohy bylo bez problémů. Žena mi dala do ruky deštník a otevřela ho. Poodstoupila o dva kroky. Jako ulitý, řekla.

Seznamte se, poručil soudruh Maněří. Naše soudružka Obědná.

Sova, řekl jsem, Vladimír Sova.

Haf, řekla soudružka Obědná a chtěla mi políbit tvář.

Húú, krávo, řekl soudruh Maněří a políbil mě sám. Odpusťte jí, nemá vzdělání.

Vem si ho Obědná, dodal a odešel. Chvilí jsem se dojatě koukal na dveře, kterými zmizel a pak jsem se rozhlédl po místnosti. Byl tam tři řady stolů asi po dvaceti a všechny prázdné..

Nemáte sirky, zeptala se soudružka Obědná. Byla velmi krásná. Měl jsem. Tak mi pomozte!

Rozlamali jsme židli na drobné kousky, nanosili papír a rozdělali oheň na třetím stole prostřední řady. Na něm, stejně jako na předchozích dvou stolech všech řad byly již stopy ohně. Zatvářil jsem se nechápavě, ale vzápětí jsem litoval.

Postupuji systematicky, víte, řekla s tak milým úsměvem, že jsem si připadal jako hlbec.

No, pochopitelně, řekl jsem, ~~snaha~~ snaže se o výraz porozumění. Oheň začal praskat a soudružka Obědná do něho hodila deštník. Když dohořel, sedla k psacímu stolu, dala do stroje čistý list a nadepsala: zpráva. Zatím co psala, chodil jsem kanceláří a chytal lelky. Byli mrštní. Soudružka Obědná dopsala a řekla: vyberte si stůl. Sedl jsem si za nejbližší stůl, protože jsem věděl, co je to kázen.

Odešla ke svému stolu, od kterého jsem slyšel slabé klepání. Po hodině ticha jsem to nevydržel. Co mám dělat, vykřikl jsem. Sedíte u třiačtyřicítky, tak knoflíky, ozvalo se do klepání. Opravdu, můj stůl měl na kraji železnou destičku s vyraženým číslem 43.

Já ale nevám jak, vylezlo ze mne. Přišla, posadila se na můj stůl, sukne se jí vyhrnula vysoko nad kolena a houpala nohama. Vždy levou nohou mne kpla do ramene. Měla krásné nohy a hedvábná halenka hrozila prasknout v těsné blízkosti mého obličej. Myslel jsem na knoflíky.

No prosí, řekla, a mně vyčítají, že nemám školy. Zamyslela se. A just haf, kople mě. Vezměš roh a uděláš knoflík. Ale přesně, musí padnout jako ulitý.

Komu, zeptal jsem se.

Dalšímu, co přijde. Máme hodně volných míst. A musí být hotovo než přijde.

Kdy přijde?

Bóže, nevím vzdychla, shrnula si sukni a odešla ke svému stolu. Patrně jsem jí nezaimponoval. Zvedl jsem se a posadil jsem se na její stůl. Vyhrnul jsem si nohavice a začal houpat nohama. A co když nebudu hotov, nebo ten knoflík nepadne? Tak tě vyrazí, řekla chladnokrevně. Náhle mě prudce objala kolem pasu a zašeptala rychle, drahý, máme tak málo času!

Pochopil jsem tuto narážku a odešl jsem ke svému stolu vyrábět knoflíky. Ve stole jsem našel roh a nůž. Pochvilí jsem překonal ostych a zeptal jsem se. V rámci poznání prostředí, soudružko Obědná, kolik je tady vlastně kanceláří?

Dvacet dvě, odpověděla soudružka Obědná. Tohle je trojka.

A co se v nich dělá?

Bože, vdychla soudružka Obědná, vzrušeně, a mě vyčítají, že nemám vzdělání.

Řekl jsem, že škola špatně připravuje na život, že ho ale dychtím poznat.

Tedy, soudružka Obědná se postavila, odkašlala si a spustila úplně jiným hlasem, který se mi zdál být malounko podobný hlasu soudruha ředitele. Náš přijímací ústav má celkem dvadřvacet kanceláří. Zde ve trojce se dělají deštníky u devět- apadesátky. U stolu číslo padesát devět, to je ten tvůj, dovysvětlila svým hlasem. Například ve čtverce se dělají deštníky u sedmačtyřicítky, v jedenáctce u dojky, ve dvacítce u třináctky atd, atd. Vy děláte knoflíky u třiachtyřicítky. V pětce se dělají u dvaapadesátky, v osmnáctce u čtverky atakdále, Všude jinde je obsazeno, ovšem kromě jedničky, to je ředitelna, a dvojky, to je záchod, a naši kanceláře. Zde přijímáme.

A co se dělá u dalších stolů? Otravoval jsem dále.

To je různé, odpovídá trpělivě. Celkem se tu dělá šedesát druhů zkušební ch předmětů, čemuž odpovídá celkový počet v každé kanceláři. Hřebíky, hodinky, cvikry, klobouky, melouny, dřevěné nohy, dřevěné ruce, dřevěné oči, dřevěné hlavy, dřevěné žaludky, činky atakdálatakdál. Každý nově přijímaný musí udělat zkoušky.

A ty se dělají pomocí zkušebních předmětů. Vy jste měl štěstí, začala se přibližovat k mému stolu, dělal jste jenom dvě, ale jsou uchazeči, kteří projdou všemi dvanácti sty zkouškami. Přibližovala se ke mě a neklidnou rukou přidržovala zip přečpané halenky. Díval jsem se na ní zcela fascinován.

A co dělají přijatí uchazeči, zeptal jsem se zajíkově, s očima upřenýma na její chvějící se ruku.

Stávají se samostatnými výrobci zkušebních předmětů. Chcete mě vidět nahou? Zkušební předměty nepoužité do dvou hodin od vyrobení se pálí, stejně jako použité. Tak chcete, nebo nechcete. Ale až po pracovní době, teď by mohl přijít bezpečnostní technik, a ten už mě viděl.

Zmínka o bezpečnostním technikovi mě přivedla rychle na zem a já jsem začal vyrábět knoflík. Nemohl jsem rýskova t nepříjemnost hned první den. Práce se mi začala líbit. Soudružka Obědná si rovněž šla sednout ke svému stolu.

Když vyrobíte knoflík, dostanete prémie, řekla po chvíli.

A když nevyrobím, zabručel jsem.

Tak vás vyrazí.

To bylo jasné. Začal jsem pomaluchápat systém práce Přijímacího ústavu.

Zazvonil telefon. Soudružka Obědná ho zvedla, chvíli poslouchala, pak řekla ano a zazvonila.

Poplach, řekla, pojďte.

Vyděsil jsem se a navíc jsem nechtěl odcházet od práce.

Cvičný, dodala.

Vyšli jsme zadními dveřmi z kanceláře a šli jsme opět krásnou dlouhou chodbou, velice podobné té, kterou mě přivedl soudruh Maněří. Došli jsme na veliký dvůr, na němž leželo několik stovek nasklúdaných lidí do vyrovnaných hromádek vždy po pěti na sobě, stále přicházeli další a další a tvořili nové hromádky. Osm mužů naznačovalo stavbu protiatomového krytu. Lehl jsem si na obtloustlého pána, který ležel na dvou jiných, a soudružke Obědná si lehla na mě. Byl jsem tedy druhý shora, takže jsem měl tedy dobrý rozhled. Radoval jsem se z toho. Za chvíli dvorek ztichnul, všichni již leželi na hromádkách a přišel soudruh ředitel. Rozhlédl se po dvoře, a pak rozpřáhl ruce, začal běhat kolem hromádek jako letadlo a dělal šiiiií, zamířil doprostřed, opisoval stále menší kruhy až nakonec udělal štíííí bum! Zastavil se, otřel si čelo a zvolal. Děkují vám, soudruzí, výtečně! "eprojdou!

Byl jsem šťasten, Všichni jsme se zvedli a odešli do svých kanceláří. Pracovali jsme se soudružkou Obědnou drahnou dobu beze slova. Právě jsem dokončil knoflík, když řekla: chcete mě vidět... přerušilo jí prasknutí dveří. Vešel soudruh Maněří s dřevěnou nohou pod paží a vedl s sebou staršího, olysalého muže. Muž si udiveně prohlížel kancelář.

Sova, zařval soudruh Maněří. Mlčel jsem, znaje svou povinnost. Sova, opakoval soudruh Maněří.

Hotovo, soudruhu Manří, vyskočil jsem.

Naposledy vás volám dvakrát, Sova!

Vyzkoušíme.

Vzal jsem svůj knoflík a s rozkoší ho protáhl dírkou v saku holohlavého muže.